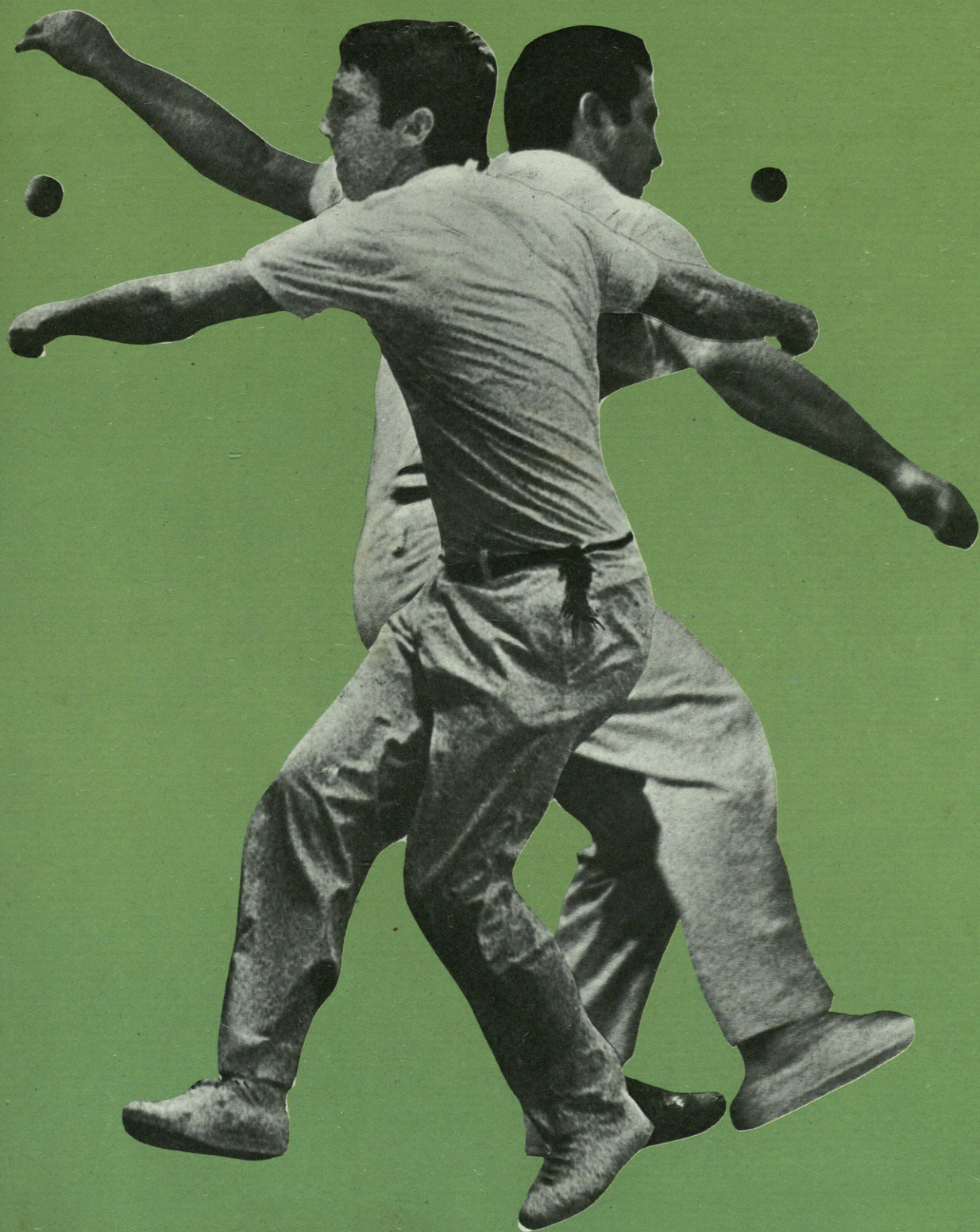

zeruko **ARGIA**

1976-Maiatza-23 - XXVI garren urtea 689 zenbakia

**MONTEJURRA
1976**

ESKUINAK ALA EZKERRAK?

MINA S.A.

BARRA SELECTA

MINA

**JAMON
CURADO**

MINA

FOIE GRAS

CALLOS

MINA

**LURRAREN EMAITZAK!
LURRAREN OSASUNA!**

**MANOS DE
CERDO**

GUISO

CALLOS

MINA

Jabea:

Nafarroa, Kantauri eta Aragoi-ko Kaputxinoak.

Burlada, Kale Nagusia, 50-1

Donostia, Okendo, 22

Telf. 41-95-88

Zuzendaria:

Kaletano Ezelza Iturriza

Antolatzaileak:

Donato Unanue, Mikel Atxaga eta L.A. Aranberri

Berri-emaleak:

M. Bujanda (Iruñia), Odile Kruzeta (Elbar), L. Baralazarra (Markina), Axari (Idiazabal), Idiakez (Deba), Alix Trueba (Karrantza), Etxetxukoak (Herrera), Sistiaganeko Pello (Lezo), M. Izeita (Baztan), Uztarri (Oiartzun), Mendiaga (Arrasate), Ertxin-Harri (Zestoa), Murumendi (Beasain), Katazuri (Durango) eta abar.

HARPIDA SARIA:

Barruan 600 pezeta

Korreo batasuneko herrietan 700 pezeta

Atzerrietako beste herrietan 850 pezeta

Airez, alde zurretik galdetu

Salmenta (ale bakoitza) 20 pezeta

Moldiztegia eta idazkola:

«Graficas Navasal»

Camino de las Canteras, s/n.

IRUÑEA

D.L.: 80-1963

Azal-egilea: Ernio S.L.

Azaleko argazkia: ARTURO

ESKUINAK ALA EZKERRAK? ... 3

PAUSOA EMATEKO GARAIA ORAIN DA,

Mikel Ugalde ... 5

MONTEJURRA 1976 ... 6

RAMALHO, ULRIKE MEINHOF; SARKIS,

D. Unanue ... 7

50 URTE GREBA OROKORRA IZAN ZELA

B. Bakaikoa ... 8

MICHELIN, Herrialde ... 9

ELIZA, Arostegi, Amuntsa ... 12-13

LIDIA FALCON ETA EMAKUMEEN ARAZOAK,

Amaya Lasa ... 16-17

BURGOS-EIBAR AUTOPISTA ... 18

RETEGI-ETA LAJOS, Mutiozabal ... 20

EUSKAL HERRIETATIK ... 21-23

BESAINGO JAIK, Murumendi ... 24-27

KULTURA GAIK, Aranberri, Lete, Garcia ... 28-32

ERLOJU ETA BITXITEGIA

Eduardo Chopetia

Getaria, 10 - Urrutizkifak: 41 77 51 - 42 27 00

DONOSTIA

ERAMAN-EKARRI'rako

AGENCIA

Transportes ALE

EUSKAL IRRATSAIOAK

ERRI GUZTIRAKO

Urrutizkifak: 421889 - 427726

Iparraguirre, 8 - DONOSTIA

Transportes **azkar s. a.**

ERAMAN-EKARRIAK, KAMIOI AUNDIAK
Barcelona, Zaragoza, Valencia, Madrid, Oviedo, Gijón.

Donostitik egunero:

Iruña, Bilbo, Gastelz, Alicante, Elche, Elda, Murcia,
Cartagena, Granada, Almería, Santander, Valladolid,
Zamora, Palencia, Salamanca.

Astean Irutan:

Malaga, Sevilla, Jerez de la Frontera, Cadiz, Lugo,
Coruña, Orense eta Vigora Joan etorriak.

Hernanirako bide nagusian, ERGOBIA auzoan, DONOSTIAN.

Urrutizkifak: 552650 - 552654

Apartado 1381

Ez Merkenak

Bai Onenak!

Janari bidez izaten dira
ganadu on, indartsuak,
Eta nora jo jakin bear du
baserritar burutsuak,
Berebiziko aragi pillak;
gañera esne putzuak,
Olek guziak berekin ditu
Fanderia'ko pentsuak.

FANDERIA

ERREENTERI

NORK KUKURRUKU!!!

OLLARRAK

OLLOTEGIAN?

Ez. FAGOR'ek

sukaldian

**JOSE ZINKUNEGIREN
OPTIKA DONOSTIAN**

URTEETAN LANEAN OHITUA

Hernani, 4

DONOSTIA

**YOGUR
GURELESA
GOGOZKOENA**

ESKUINAK ALA EZKERRAK?

Nork irabaziko ote du partidua? Eskuinak ala ezkerrak? Ikuskizun da. Aurtengoz ez dugu jakingo. Hurrengo urtean, agian.

Egia esan, ezkerrak asko harritu eta liluratu izan gaitu. Izan ere, ezkerrak, inork uste ez duen jokoa egiten du. Noznahi uzten gaitu ahazabalik ezkerrak. Ez dakizu no-ra joko duen: zabalera, txokora, atzera, erdira ala bitara. Bihurria eta harrigarria da ezkerria. Aldiro egiten du zerbait berria.

Baina egiazko ezkerrak, eskuina ez dela gizarajo bat, ongi badaki. Eskuinak ezkerrez ere jokatzen duela gogoan izan ohi du. Ezker-eskuin ondo jokatzen duenik ere badela, ondo ohartzen da. Ezker-eskuia onak dituenaren aurka jokatzen ari den ezkerria, txorakeria gutxi egin ohi du. Harrokeria gutxi izan ohi du.

Ezkerrak txalo asko jasotzen duela eta, besterik gabe beti ezkerrez jokatu nahi duen ezker txangoa da gogaikarria. Egiazko ezkerria, estuasunetan, eskuin txangoz ere saiatu egiten da. Jendeak parre egingo diola eta ez da ahalegina egin gabe geratuko. Ezkerrez ezin denean eskuinaz saiatzen da, baldarka bederen.

Ezker txangoari, ordea, hori lotsagarria iruditzen zaio. «Munduan bat baldin bada» jotzen du erronka. Bere ezkerria baino hoberik munduan izan daitekeenik ez zaio iruditzen. Ezker-eskuin onik duenik badela ez da ohartzen. Eta jakina, eskuinak, aurrean, zabalean, txokoan, eskuinean, ezkerrean eta nonahi sartzen dizkio tantoak. Ezkerria bera ere ezker txangoarena baino mila aldiz dotoreagoa, bizkorragoa, egokiagoa eta indartsuagoa du.

Ezker txangoak eskuinari egiten dio jokoa beti. Eskuina indartzen, harrotzen eta lotsagabetzen duen txori-izugarri bilakatzen da ezker txangoa. Laguntzat baino kontrariotzat nahiago du edonork ere ezker txangoa. Ezker txangoa laguntzat hartzen duenak ez du partidurik irabaziko.

Ezker txangoa egiazko ezkerriari hurbildu nahi izaten zaio. Egiazko ezkerriaren itxurak egin nahi izaten ditu. Ezkerriarentzat ezker txangoa baino gauza arriskutsu agorik ezer gutxi da. Egiazko ezkerria kontuz ibili ohi da eskuinarekin. Izan ere bai baitaki eskuina ez dela edozein. Baina ezker txangoa, berak uste baino askoz ere eskasagoa denik ezin sartu ohi zaio buruan. Gehiegi fidatzen da. Hor da okerra.

Eskuinak ala ezkerria irabaziko ote du? Partidua ez da tanto batera. Luzea da. Hogeita bira da. Ez dezagun etsi.

PENSATU ETA EGIN

Frigo tresnak - Ontziak garbitzekoak
Labadorak superantomatikak - Ur berogailuak
Lehor tresnak - Estufak

ETXEKO - ANDRE: IRAUN ARAZI ZURE
ARROPEI ONOKO JABOI ONEKIN:

JABON LAGARTO

Zure garbiketa makinaz egiten ba'dezu
ATOMIZADO LAGARTO — Jabola erabilili beti
Eskuz ba'zabiltz, LAGARTO — Jabola bear dezu erosi

JABON LAGARTO, garbiketarako jaboi bakarra
Etxeko-andrearentzat neskamerik egokiena.

¡JABON LAGARTO!

GIZON, EMAKUME ETA HAUR MOLLARRI JANTZITEGIA

Iñurritza

Zarautz

AATE OPARIAK

GAI TA IRUDI POLITENAK

Victor Pradera, 2
(Esquina Zubietia)

DONOSTI

o y a l s. a.

Oyal eta eforru almazena

Paregabekoak
Bikañenak

GARIBAY, 4 - TELF. 414304

DONOSTIA

Donosti-Currerki-Kutxa

EUSKAL IRRATI SAIOAK

Banen baneko aziak
Ongarri ta abonoak
Belar Zuloak
Erosi edo berritzeko diru
aurreratzea
Baserri, lur-tresnak ta abar
Torelavega'ko Perla joan
etorriak

Baserriaren alde

Pausoa emateko garaia orain da

Sarritan, geure herriaren etorkizunari begira, autodeterminaketaren arriskua gogor salatu izan dugu. Kanpotik eskaintzen diguten aukera horren aurrean, gure erantzuna eta zure erantzuna ere bai seguraski, ezezko birobila ematea izan da. Ez dugu autodeterminaketarik onartzen, herri garenez, horrelako pausorik beharrezkoenak, derrigorrezkoak diren tresnak, ukatzen zaizkigulako. Herriak garbi ikusi du zenbait proposamenen arriskua.

Eta ikastolari gagozkiolarik beste horrenbeste gerta daitekeela adierazi nahi dugu. Zenbait lehenengo gurasok, gehienek nik uste, ikastolaren helburua eta egitekoa garbi zekusaten. Herri zapaldu baten erantzuna izan zen ikastolaren sorrera.

Orduan gauza ez zegoen batere garbi, lege aldetik eta abar, hala-ko problema bereziak zeuden. Eta orduan gurasoek haurrak ikastolara bidaltzen zituzten, euskaldun bezala erantzungo zukeen eskola-erakundearen egarritan zeudelako.

Eta, geroztik, ikastolak hazi egin dira, eta gero eta gehiago ugalduko dira. Baina hazkunde honek arriskua berekin dakar. Lehengo guraso haiek ikastolaren egitekoa garbi zekuzaten. Geroztik haur asko sartu da ikastolan, baina zergatik eta zertarako? Zein dira gurasoen asmoak ikastolaren aukera egiterakoan? Ikastolaren etorkizuna nork eta nola erabaki behar du?

Gald earilunak direnez, adibide bat jarriko dut, gauza zehazkiago azter ahal izan dezagun. Eman dezagun, ikastolako gurasoak biltzen direla eta bertako gehiengoak haxe erabakitzen duela «euskara irakatsi ordez, ingelesa erakutsiko dugu hemendik aurrera, haxe bait da etorkizunik duen hizkuntza». Ikastolak gehiengo horren esanetara makurtu beharko ote luke? Nere iritziz ezezko garbia eman beharrean gara. Gurasoaren gehiengoak

ez du maila horretan ezeren erabakirik hartzerik. Gurasoen gehiengoak ez du ikastolaren nortasunaren aurka jotzeko eskubiderik. Ez daiteke autodeterminaketaren sistemaz ikastolaren etorkizuna erabaki.

Baina, besterik ere esan beharko genuke. Ikastola berez zer den eta zertarako den mugatu eta erabaki behar dugu. Ikastolak badu berezko nortasuna, denok errespetatu behar dugun nortasuna. Eta nortasun horren aurka gurasoen gehiengoaren erabakiak ez du sos erdi bat balio, euskaldun ez direnen erabakiak Euskal Herriari begira baliorik behar ez duen bezalaxe.

Eta bai elkarteak, bai Ikastolen Elkarrekin, bai Ikastoletako Irakasleen Elkarrekin, bai bertan lanean diharduten eusko langileek, argi garbi erabaki behar duen arazoa da.

Ez dugu gai hau aipa beharrez bakarrik ekartzen, egiazko arazotzat jotzen dugulako baizik. Arrisku bizirik ikusten dugulako baizik. Haruntz eta honuntz, ikastolaren inguruan eman izan ditudan hitzaldietan halako kinka edo zalantza

sumatu izan dut. Eta horren zuztarra ikastolaren definitu beharra ikusten da.

Euskal Herri zapalduaren eskola bezala definitu izan dugu ikastola geure bileretan. Ikastola da, baina ez non nahikoa, herri zapaldu batetako baizik. Eta maila horretan eskola orok bete behar dituen egin-kizunak bete beharko ditu ikastolak. Hezkuntzaren aukera egin beharko du bete betean ikastolak.

Eta herri zapaldu honetan erantzun behar konkretu daude. Nola-ko zapalkuntza halako erantzuna. Gure herriaren problematika globalaz jabetu behar du ikastolak. Euskal Herria askatzen eta aurrerrabidean jartzen saiatuko den jendea hezi behar du ikastolak. Langilegoaren haurrak langile direnez hezi behar ditu ikastolak, euren egoera bereziari erantzun bat emanaz, noski.

Euskara erakustea ez da aski izango, ezta euskaraz erakustea ere. Euskaldun bezala hezi egin behar ditu ikastolak. Eta honek berekin dakartzan konpromiso guztiak hartu beharko ditu.

Ikastolak ugalduz doaz, han eta hemen etxe berriak, ikastetxe berriak eiten ari dira, baina ikastola zer den ongi mugatu behar duen gauza da. Hori egiten ez baldin bada, hortik sor daitezkeen ondorioaz oroi gaitezke. Eta orain da nausoa emateko garaia. Bestela, euskal erakunde honetaz euskal senarik ez duen jendea balia daiteke.

MIKEL UGALDE

Euskaltzaindia, ofiziala

Badira ofizialtasunean ere mailak.

Euskaltzaindiarena bat.

Koroitu dutela... ba Kristori ere jarri zioten koroia hura.

Egia da **Boletín Oficial** paperetan aitajaundua eta bataiatua eta oihaldua eta sehaskatu dutela; baina hori ez da alimentua, zeren aur honek behar du, bataloko uraz gainera titi pixka bat artu, aize pittin bat atsartu, argia xulo batetik ikusi, eta subnormalik nahi ez badugu, behar du aur honek noizean behin familiaren abotsa entzun; eta gertatzen da, hoietako dextente espetxe ofizialetan dauzkanez, nahi lituzkeela ikusi, baina kutsatuko ote den beldur dira nonbait eta ez diote itzez edo kartaz edo liburuz jantzita ere espetxe ofizialetara urbiltzen uzten.

Honelaxe daude gauzak.

Orain, ordean, ofizialean badu behintzat papera.

Eta aurrak zer nahi egin, beti da laguntza.

MARTIN UGALDE

Montejurrako oihartzuna ez da oraino itzali. Ondorio ugari izango da oraindik ere, zeren EKA-ko (Euskadiko Karlista Alderdia) karlistek berek esan bezala, aurtun gertaturikoa ez da bi karlista taldeen arteko burruka izan, haustura-zale eta faszisten arteko salakuntza baizik.

Karlista Alderdia dossier osatu bat prestatzen ari da Montejurran gertatu berriaz, eta burutu bezain laster erruz zabalduko omen.

NOR DA KARLISTA

Jendeari sinestarazi nahi izan zaio (eta Donostiako prensa moduko bat poliki saiatu da honetan), Montejurra-ko gertakariak bi karlista taldeen arteko haserrialdiak izan direla. Esan ere esan da «atzeritar familia» barruko eztabaida izan dela. Besta hainbatek «Comunión Tradicionalista» delakoaren karisma aipatu du.

Arazoa besterik izan da ordea: 1.—Karlista Alderdiak, inoiz tarteko izan bada ere, ez du gaur zer ikusirik horrako «komunio» horrekin. 2.—Karlistek ez dute egun dinasti hauzirik planteatzen. 3.—Nor den karlista militantea eta nor ez, gauza jakina da alderdi barruan.

Gauza bat da nork bere burua (eta urtean behin) karlistatzat izatea, eta beste bat, arras desberdina, hilero diruz kotizatzea eta alderdiaren zerbitzutan burrukatzea. Gaur egun 6.000 inguru dira Euskal Herriko karlistak (2.600 nafarrak), hau da, karlista bezala EKA-ren zentsuan kontrolatuak direnak. Era berean espainiar estatu barruko nazioetan (20.000tik gora). Eta izen-deituraz zentsatuak diren hoiak osatzen dute gaur eguneko Karlista Alderdia, eta hoiaren artean burutua da karlismoaren egungo programa.

KARLISTA ALDERDIAREN BATASUNA

Herririk herri eta probintziarik probintzia, behetik gora hautatutako ordezkariak (buruzagiak baino arduradunak), Arbonan (Lapurdi) bilduz, eratu izaten dituzten kongresoetan, burutu izan da karlisten foru-federaziozko autojestio programa.

Programa baliagarri den edo ez, «fidagarri» edo ez, eztabaida daitekeen gauza da. Baina edozein planteamendutik kanpoan geratzen dena zera da, Montejurran ez direla bi iritzitako karlistak elkar-joka ibili.

Karlistak sakabanatu (eta desherri-ratu) nahi izan duen goi-politika beti izan da, eta kanpotik eratua gainera. Jabier (C. Hugoren alta) eta Elias anaien arteko eztabaida, lehenik. Juan Carlos-en aldeko «karlistak» asmatu

Montejurra

1976

nahirik gero. Eta, Carlos Hugo eta Sixta Enrique anaien arteko istilu hau, orain.

TALDE HARMATUAK

Talde harmatuaren arteko burrukal-

diak gertatu direla ere azaldu du nota ofizialen batek. Hala ere, nahiko frogatua geratu bide da, talde batek burdinezko makila orixkak eta pistolak (eta metrailetak, antza) zituen artean, besteak mendian bertan nola-hala hartutako adar-makilak baino ez zituela.

Talde harmatuak zenbait egun lehenago iritsiak ziren Iratxera (batere lotsarik gabe harmak erakutsiz), eta osatuan denboraz eta ofizialki egindako erreserbaz, gainera. Gero gertatu da, erregistratutako (?) hainbatek izenak ez-izenak zirela. Portuges eta italiarik ba omen zen.

Talde harmatu honek (30 inguru) hartua zuen mendi tontorra gutienez larunbat arratsaldetik. Bezperan bertara igo ziren edari-saltzaileek frogatu dute, iluntzeko zazpiretan behintzat Goardia Zibilak bazekiela talde harmatua han goian zela.

EKA-koak ere testigu dira, Aniano

Jimenez hil zuena Goardia Zibilean atzetik ezkutatu zela, eta jendeak «Ese ha sido, ese ha sido» oihukatu zutenean, zibilek atzeraka, eta metraileta eskuan, «nosotros no hemos visto» erantzun zutela. Hitzaillearen argazkia, laupabost aldiz agertu da «Diario de Navarra» egunkarian.

IRENTSI EZINA

Baten batek esana du: «Antes una España roja que una España rota». Eta filosofia horren arauera uler daiteke, agian, Montejurrako hainbat gertakari. Badirudi karlistei errazago barkatuko dietela beren «ezker» politika

(autojestio-sozialismoa), beren «nazio» politika (foru-federaziozkoa) baino.

Abertzaleei buruzko erreferentziak ugari izan dira. Euskal ikurrinaren salaketa esanguratsua. ETA-rekiko aipamenak sobera. Donostiako «Unidad» egunkariak belarria erakutsi du, berriaz, Lizarrako gaztearen elizkizunak aipatzean: «Cuando se ha visto que un muerto tradicionalista reciba sepultura o funerales al son del Agur Jaunak en lugar del Oriamendi? Azkenean, Agur Jaunak ere min...»

Era berean, eta EKA-koek berek esana, ikurrina ikusteaz batera Sixtoren lejonarioak asaldatu egiten ziren. Den den, gustatu edo ez gustatu, «Viva Cristo Rey» eta «Viva Blas Piñar» entzun bazen ere, «Carlos Hugo - Libertad» eta «Gora Euskadi Sozialista» oihuak izan ziren Montejurran askoz ere hedatuena.

Gero... pasa eta gero, Fragak «no se volverá a repetir» esan du.

RAMALHO EANES JENERALA

Berrogeitabat urteko gizon gazte hau izango da, ziur aski, Portugaleko lehendakaria. Hiru alderdien laguntza duelarik —CDS, PDP, PS—, beste batek huteskundeetan irabaztea zaila izango da.

Gaurko egunean, Eanes lurreko armadaren buruzagia da. Gizon zuhurra, zuzena eta zaila da. Bere inguruan errespetoa sortzen du. Haundi itxurak, jendearen aurrean zineko artistak bezala ibiltzerik ez zaio batere atsegin, Portugaleko beste zenbait militarri atsegin zaien bezala.

Hemendik aurrera militarrek ez dute politikan zer nahasturik Eanesen iritziz. Hauteskunde bidez herriak azaldu duen iritzia errespetatzea da militarren eginkizuna, esango du behin eta berriz. Hori da militarrek egin dezaketen politika bakarra. Bestela, lekuz kanpo ibiltzea omen.

Gizon ikasia, asko irakurria da baina ez da oso teorizale. Pratikotasunez jokatu nahi izan ohi du. Komunisten, Portugaleko komunisten aurka gogor jokatu den gizona da. Chunalen setakaria askotan gaitzetsi du. Baina ez du horregatik eskuia jokorik egin. Melo Antunes, bere lagunik minenetakoa da, eta, hori, argi eta garbi esan ere esaten du.

Aldi batean Spinolistatzat jo zuten Spinolarekin ondo konpondu edo urrean ibiltzen zelako. Baina gaizki ateratu zitzaion golpea ematerakoa; Eanes Spinolaren aurka gogor jokatu zen, bat baino gehiago harrituta utzirik. Spinolaren urrean ibiltzea eta spinolista izatea bi gauza desberdin omen ziren, izan ere.

Joan zen urtean, azaroan, ez zen bigunago jokatu. Ezkero izeneko militarrek agintea hartu nahirik altxa zirenean, Eanesek menderatu zituen batipat. Gizon indartsu azaldu zen. Garaile atera arren edo atera zelako, ez zien amore eman eskuiko militarrei ere. Hauek, izan ere, komunista alderdia galera zuten nahi zuten. Eanes eta Vasco Lourençori esker, jarraitzen du komunista alderdiak legalitatean bizirik. Beraz, ezker-eskui jokatzeko dakien gizona da. Eta, agian, horrexegatik Portugaliko komuni zaien gizona izan daiteke.

ULRIKE MEINHOF GORPUTZI

Bere burua urkatu ote duen ala garbitu egin ote duten jakitea, ez da erraza izango. Aldizkari gehienek diotenez, bere burua urkatu egin du, baina, bere lagunak iritziz, garbitu egin dute.

Dena den, gauza harrigarriak bada. Ez bere lagunak, ez abogaduek eta ez bere ahizpak, gorputz geratu zen gela ikusteko modurik ez dute izan. Ikusteko baimena zergatik ukatu zitzaion? Zeren beldurra zegoen? Egiarena?

Aparta zen Ulrike Meinhof emakumea. Gutxi bezalakoa bere akats eta guzi. Alemaniako kapitalismoaren aurka buru belarri jokatu zen. Zuzen ala oker jokatu zen ez da erraza erabakitzea, baina zituen guziak eman zituela aitortu beharra dago. Eta errespagarria bezain maitagarria da.

Baader-Meinhof deritzan taldearen pentsalaria bera zen. Alemaniako gizartearen faltsu eta ustelkeria gutik bezala haizatzaren zituen. Aldizkarietan lan egin zuenean, gauzak zehatz eta mehatz, estilo xehez idazten zekiena zen Meinhof emakumea. Baina idazle bezala lan eginaz Alemaniako egiturak aldatzerik ez zegoela ikusi zuen. Beste zerbait egin beharra zegoen.

Brandt eta Schmidten sozial demokratia alderdia aldatuko zela, esperantzak izan zituen eta ahalegindu ere ahalegindu zen. Baina alferrik. Etsi egin zuen. Bakezko bideetatik ezer ez zegoela ateratzerik pentsatuz, indar bideari heldu zion.

Alemaniako langileria esnatzeko me-trailera eta bomba bidea aukeratu zuen. Bide horretan gogor jokatu zen, espetxeratu arte. Egun hauexetan ari dira beren haizak epaitzen. Baader-Meinhof taldearen ekintzak edozein gaizkilere-nak bezalakoa diren ala ekintza politikoak diren erabakitzen datza arazoaren kako guzia. Hortxe dago koxka.

Eta ekintza politikoak zirela erabakiaz —eta horretan dudarik ez dago— hemen betiko galdera sortzen da: bide hori —Meinhofek aukeratu zuen bide hori— langileria esnatzeko ala eskuia eta errepresioa indartzeko izan ote da? Momentuan eskuia eta errepresioa indartzeko gehiago serbitu duela dirudi. Luzarora zertarako serbituko duen erabakitzea ezinezkoa da.

Baina, zalantzarik gabe, Meinhofen bizitza —borrokalari bizitza— fruitu ederrik eman gabe ez da geldituko.

SARKIS, SIRIARREN GIZONA

1922. urtean jaioa, sasoiako gizona da Sarkis. Siriaren presiopean aukeratu izan da Libanoko lehendakari berria. Sasoirik onenaren beharra izango du Libanoko arazoari irten bidea aurkitzeko.

Lanean ohitutakoa da. Familia po-bre batetako semea izanik, abogadu ikasketak ordaintzeko lana egin behar izan zuen. Lotsatia eta hizlari ahula, legegizon bezala porrot egin zuen. Administrazio bideari heldu zion eta funtzionario bihurtu zen.

Funzionario bezala zuhur eta zuzen jokatu zen. Chehab, 1958. urtean, lehendakari aukeratu zenean, Sarkisen dohaiak ikusirik bere ondora deitu zion lehendakari zeko administrazio buru eginez. Horrela, estaduko arazo berri eta kontrola urtetan izan zuen. Bere itzala haundia zen, haundiegia askorentzat.

Chehaben agintea amaitzean, bat baino gehiago ahalegindu zen Sarkisen itzala murrizten, eta lirtu ere lortu zuen. 1968. urtean kargu politikoak kenduaz Libano Banketxeko buru egin zuten. Arrixku haundiko kargua eskaintzen zitzaion, ekonomiako arazoetan ez bai zegoen jantzia. Bere etsaien ustez porrot egingo zuen. Horratx, ustekabean, oso zuzendari ona bezala azaltzen da. Banketxea egoera larritik atera eta sendotu egiten du.

1970. urtean Libanoko lehendakari izateko hauteskundeetan parte hartzen du. Lehendakari izateko Frangié baino gizon azkarragoa dela denek aitortzen dute. Baina, jendeak, Sarkisek militarrekin zituen harreman estuak beldurrik, Frangié aukeratu zuen.

Sei urte pasa ondoren, egoera gorrian, siriaren indarpean lortu du Sarkisek agintea. Libanoko ezkerrek aukera hori ez du onartzen. Askatasunik ez omen da izan, behar bezalakoa aukerarik egiteko. Baina ez onartu- rren, burua makurtu beharra dauka. Siriaren aurka joateko Libanoko ezker- rrek gaur ez du indarrik. Dena den, ez duridu, Sarkis aukeratzeak konpon bideari heltzen dionik. Baina konpon bide hori zer nolakoa izan behar den adieraziko duenik ez dago. Sarkisen bidea ez da egokia. Hori garbi dago. Zein da, beraz, bide egokia? Erantzunik ez dago.

50 urte greba orokorra izan zela

Bretaina Handian izan den errebol-
tarik haundienetakoa gertatu zeneko
50 urteurrena orain betetzen da. Erre-
bolta hau, 1688.eko errebolaren an-
tzekoa izan zen. Orduan, James II tro-
nutik bota egin zuten. Greba hau, maia-
tzaren 3an hasi zen eta 12an bukatu;
bitartean erresuma guztia geratuta
egon zen:

Bazirudien, Marx-ek hainbeste itxe-
don zuen ingeles iraultza heldu zela;
ordura arte bakarrik zegoen erresu-
ma sozialista ez zela, handik aurrera,
hain bakarrik egongo espero zuen ale-
gia.

Greba hau gertatu baino lehen, be-
ren baldintzak hobetzeko, langileek
egin zuten beste zenbait saio ere. Adi-
bidez, 1919.an Aliantza Hirukoteari ja-
rraiki, mehatze zuloetako langileek,
errailariak eta transpertelariak osatzen
zuten aliantza hau irten ez irtengo
egon ziren kalera, baina, Laborista Al-
derdiaren laguntzarik ez zuten izan lan-
gileek, izan ere, Alderdia, aliantza ho-
rren aldekoen eta moderatuen (aurka-
koen) artean zatiturik aurkitzen zen.

Bestalde, ingeles gizarte «demokra-
tiko» kontserbadorea prest zen erre-
bolari uko egiteko; gizarte zaharrak,
tradizionalak ez zuen hil nahi «azken»
gudua edo bataila eman gabe.

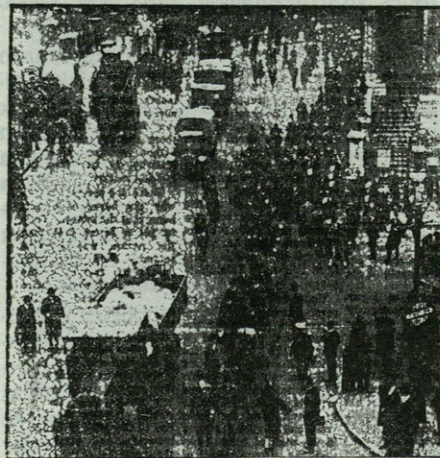
Hortik aparte, bazen beste zenbait
arrazoi ekonomiko greba orokorra po-
sible gerta zedin. Laneza: 1921.eko
martxoan 1.664.000 gizon zeuden lanik
gabe. Urte berean, maiatzean, 2.000.000
ziren lanik gabe; xifra horrek ez zuen
miloi batetik beheiti egingo Bigarren
Munduko Gerra arte.

1921.ean, Gobernuak gastu publiko-
ari hegoak moztu zizkion, eta hori ze-
la eta izan zen hainbeste jende lanik
gabe. Beste aldetik, garai hartan, ikatz
mehatzeak jabe pribatuei itzuli zitzaiz-
kien, gerra garaian nazionalizatuak izan
baitziren. Jabe pribatuen lehen urratsa
alokairuak jaistea izan zen; miloi bat
langile grebara jo zuten. Erreboltarik
gerta ez zedin, soldaduak eraman zi-
tuzten mehatz inguruetara. Triple
Alianza osatzen zuten beste indarrek,
langileen laguntzera joango zirela agin-
du zuten, baina apirilaren 14ean, Alian-
tzari ezer esan gabe, mehatze zuloeta-
ko langileak lanean hasi ziren, eta Tri-
ple Aliantza delako hori orduantxe de-
segin zen.

Handik aurrera, matxinadak eta poli-
zi eta langileen arteko tirabirak, edo-
zein tokitan gertatu ziren. 1922.ko urri-
an, kontserbadore eta liberalen arteko
koalizioa puska eta hauteskunde be-
rrietan kontserbadoreak jabetu ziren

botereaz. Hauteskunde haietan, laboris-
tek 142 eserleku lortu zituzten parla-
menduan; bazirudien langileriak orain-
dik zerbait itxaro zuela burjes parla-
mendu batetik; Alderdi Laboristaren
buruzagi Macdonald-ek indar haundia
hartu zuen parlamentuan. Handik urte
betera, Macdonaldek, liberalen lagun-
tzarekin, boterea hartu zuen.

Gobernu berri hau ondo hasi zen,
ekonomiko koiuntura ere bere alde
baitzuen. Denbora berean, langileria-
ren alokairuak jaso egin ziren, baina

ekonomik sistema ez zen batere era-
berritu.

Garai hartan Alderdi Komunista
orain baino iraultzaileagoa zen; bere
astekarian «Zinoviev-en eskutitza» ar-
gitara eman zuen. Artikulu honetan, lan-
gileei eta soldaduei dei egiten zitza-
ien, botere politikoan parte hartzeko,
gatazka harmatuen parte har zezatela
esanaz. Haiek denborak, haiek! Esku-
titz hau argitaratzen utzi zitelako,
—hori aitzaki bezala hartuaz— libera-
lek laboristei laguntza ukatu zieten,
eta honela, kontserbadoreak igo ziren
governura.

Kontserbadoreek —kapitalist alder-
di, zinez— gobernuan zeuden bitar-
tean alokairuak ez jasotzea erabaki
zuten 1925.ean. Gainera, garai hartan,
libra esterlina «Gold exchange» sis-
teman ezarria izan zen berriro; honek

deflazioa zekarren bere gisa; horre-
tarako alokairuak jaitsi behar, iraba-
ziak berdin jarrai zitezen, deflazio ho-
rren zama guztia langileria-aren bizkar
geratzen zelarik.

1925eko urrian, grebaren amenazoa
medio zelarik, gobernuak bederatzi hi-
labetetako subentzioa eman zien lan-
gileei; era hontan, alokairuak ez zuen
beheti egingo. Baina, 1926.an, alokai-
ruak jaistea beharrezkoa zela agertu
zuen gobernuak, eta hori guztia lehen-
go lanordu berdinekin. Jokaera horrek
erakarri zuen «Greba Orokorrak» eza-
gutzen duguna.

«Greba Orokorra» egingo zela za-
baldu zenean, Inglaterako indar erre-
presibo guztiak martxan jarri ziren:
Armada, Polizia eta sistemari eutsiko
zion era guztitako jendea, esate ba-
terako, profesionalak, zenbait ikasle
eta eskuin indarrak.

Beharrezkoa zen transporte minimoa
jendeok antolatu zuten kamioi pribatue-
z baliatzen zirela. Trenak soldaduek
gidatu zituzten. Janarien zatiketa ikas-
leek, legegizonek eta negozio gizonak
eratu zuten. Egunkariak bizpahiru orri
besterik ez zuten, langilerik aski ez
baitzuten horretarako.

Maiatzaren 3tik 12ra arte bizitu zi-
ren era hontan ingelesak. Azken egun
hontan, Alderdi Laboristaren buruzagi
bildurto Macdonaldek, mehatze zulo-
tako gizonen burua ikusi zuen eta
greba bukatzeko eskatu zion, Britaina
Handiko gizarteak, erreka beheiti
egingo zuela beste uste baitzuen. Bai-
na langileek ez zieten jaramonik egin.
Baina, bestalde, errailariak eta trans-
portistak laboristen nahiak betetzen
hasi zirela ikusirik, grebari bukaera
eman zitzaion. Langileriak, horrekin,
egundoko muturrekoa hartu zuen, bes-
te aldetik ezer lortu gabe.

Egun, sindikatoek, garai hartako
jarraitzaileek eta Alderdi Laboristak,
urteko 4,5% alokairuak igotzea lortu
dute; inflazioa berriz, urteko 13% da.

Garai hartatik gaurrera ez ote dira
gauzak asko aldatu? Ez ote da garaia,
langileria bere buruaren jabe izateko?
Beren egitekoa burokrata batzuen es-
kuetan utzi gabe jokatzeke? Euskal
Herrian ez ote dugu lezio hau ika-
siko?

Orain, garai hura ikusita, zerbait
folklorekeria bezala ikusten dute, sin-
dikatoen garai epiko bat bezala. Zen-
tzu txikiko gizonak egindako zerbait
bezala...

B. BAKAIKOA

Michelinen egiten diren gorpilak zulatzen, hausten eta lehertzen dira, baina nagusiak gorpilak baino gogorragoak dira. Harrizkoak dirudite.

600 langile egon ziren lanik egin gabe Valladolideko lantegian 50 egunez. Ordu-sartzeak kontatu gabe 160.000 ordu galdu ziren.

1.500 langile egon ziren lanik egin gabe Arandan 88 egunez. 855.000 lan-ordu galdu ziren.

2.800 langile daude Lasartekoan, kalean, 88 egun hontan. 1.596.000 lan-ordu galdu dituzte.

Ordu-sartzetan egiten zena kontuan hartuaz 400.000 ordu galdu dira. Hiru milioi ordu galdu dira, beraz, denera. Ordua, batzaz beste, 100 peza ordaintzen baldin badugu 300.000.000 peza geratu dira jasotzeko.

NAGUSIKERIA

Goren goreneko agintariek berek ere aldatu beharrezkotzat jotzen duten lege bati heltzen dio Michelingo zuzen-

MICHELIN

Gomazko gorpilak Harrizko nagusiak

HERRIALDE

poración a su puesto de trabajo... Nadie podrá reprocharle su decisión de reanudar el trabajo... ¿Le han respetado a Vd. su libertad de trabajo?».

«Barruan lanean ari direnak kalera botatzeko beldurrik ez balute barruan jarraituko ote lukete?» esaten digute langileok.

huelgari jarraitzea erabaki zuten: 25ek lanean hastea: 10ek ez zuten iritzirik eman.

Otsailaren 24ean, 2.016 huelgaren alde: 21 aurka: 12 iritzirik gabe.

Martxoaren 10ean, 2.103 alde: 15 aurka: 12 iritzirik gabe.

Martxoaren 23an, 2.216 alde: 43 aurka: 27 iritzirik gabe.

Apirilaren 1ean, 2.156 alde: 44 aurka: 12 iritzirik gabe.

Maiatzaren 6an, 2.045 alde: 85 aurka: 17 iritzirik gabe.

Isilkako iritzi-emate horretan ikusten da langileria zeren alde den. Baita nolanahi atzera egiteko ez dagoela ere.

UNERIK EGOKIENEAN

Lasarteko huelga honetan 13 langile izan dira kalera botatakoak eta beste 8 espedientatuak. Hiru hilabeteko lan-sariak galdu dituzte langileek. Jende askok gerrikoa estutu behar izan du. Dendariek eta tabernariak ere izan dituzte beren galarak.

daritzak. «Ez da legezko huelga, lanean hasi arte ez dut elkarrizketarik onartuko» dio behin eta berriz.

2.800 langile hiru hilabetez lanera joan gabe egotea ez du nagusiak elkarrizketarako gaitzat hartzen. Egia esan, ez dugu konprenitzen.

«Langileen artean bortxakeria omen dago», «lanean hasiko litzatekeen langile asko omen da».

Lanean has daitezen dei asko jasotzen dute langileek negusiaren aldetik: «Nuevamente me dirijo a Ud. porque sé que puede ser una de los muchos trabajadores que desean sinceramente que se restablezca la normalidad laboral para volver a su puesto de trabajo... Le convocamos a celebrar una entrevista el próximo día 10 de mayo de 8 a 12 horas, en nuestra fábrica, para programar su reincor-

LANEAN HASTEKO GOGOA

Langileek diotenez, aurreneko egunetik dira lanean hasteko prest, «gaur nahiago bihar baino». Baina horretarako baldintza batzuk bete behar dira:

1) Inor ez dezatela kalera bota edo zigortu.

2) Lantegiko hauzi-mauziak konpontzeko Batzorde bat onar dezala zuzendaritzak, «Jurado Central» bat alegia.

3) Lan-itun orokor bat izenpetu dezatela.

Batzarrean erabaki ohi dituzte gauza guztiak. Eta batzarrean erabakitzen dute lanean hasi ala ez hasi. Inkilimankala gutxi dute honetan.

Otsailaren 19koan, 1936 langilek

Baina lortu ere asko egin da:

1) Legearen ataltxo bat aldaraztea, «Jurado Central»ari buruzkoa hain zuzen ere. Hemendik aurrera langileak eskatuz ezar daiteke.

2) Nagusiari aurpegia emateko beldurra galdu da.

3) Langileen alde eta aurka zein diren nabarmendu da.

4) Beste langileen alde arriskatzeko prest den jendea azaldu da.

5) Elkartasun haundi bat sortu da.

Lortu den hau ez lukete galdu nahi. Borrokaldi hau gehiegi luzatuz, ez lukete nahi langileria erretzerik eta sakabanatzerik. Batzarreak erabakitzen duenean hasiko dira lanean. Non eta beste zerbait ez den gertatzen, hasiak bait dira ordena jartzaileak eskua gero eta gogorrago astintzen.

Azkenean, promesa bete zen

E.U.T.G. - ko historia - ikasleek Donostian

buka dezakete

Donostiako EUTG-en Historia ikasten ari diren mutilak buka dezakete beren karrera orain arte egin duten tokian bertan. Erabaki hau Manresan izandako josulagunen bilera garrantzitsu batean hartu da.

Irakurleari gogoratuko zaion bezala, ikasle hauek Donostiatik kanporatzeko arriskuan zeuden karreraren bigarren maila bukatu ahal izateko; plangintza berri honekin hasi baino lehen, EUTG-en bertan buka zezaketela prometituta arren.

Orain hirugarren kursoan dauden ikasleak (hau lehendabiziko mailako azkenekoa dela eta) bere geroari buruz kezkatzen hasi zirenean hasi zen dena. Hitza emana zen baimen baten alde; baina donostiar fakultadeko dekanoak Deustura bere informea bidali zuenean (EUTG Deustuko babesean dago) hango Gobernu Biltzarrek erantzun zuen, informe hori ikusita, fakultadea ez zela gauza bigarren maila hori emateko, eska zitezkeen baldintzak ez zituelako. Hori egiteko arrazoiak hauek ziren:

—Josulagunen politika akademikoa aldatu behar zela, ahal zen gehiena Deustun bertan zentralizatuaz. Hone-la, orain galdu duten ikasleen kontrol osoa berriz hartzeko asmoa beteko zutela uste zuten.

—Donostiako fakultadeko irakasleak titulazio exkaxa zeukaten.

—Biblioteka eta beste tekniko baldintzak txarrak zirela.

Honi irakasleek beste txosten batekin erantzun zioten. Hortan bi puntu hauek azaltzen zituzten:

—Irakasleen titulazio aski zela eta frogatua zegoela, Donostiako fakultadean Bilbokoa baino doktore gehiago zeudelako.

—Bibliotekaren arazoa inbर्सio batekin konpon zitekeela, ikasle mordo bat kanporatzea baino errexagoa izanaz.

Beren arazoa nola zegoen ikusi zu-

tenean, ikasleak argitasunak ematen hasi ziren eritzi publikoak jakin zezan. Horiekin batera, josulagunen agintariek ere, akademikoen aurrean, bere kanpaina diplomatikoa hasi zuten.

Azkenean, ikasleek nahi eta merezi zutena lortu dute, Manresako bileran zentzu ona gailendu bait da. Hobe. Baina, nola beti azpian diren lortzapeanari inportantzia kendu behar baitzaio, paternalista batek edo bestek argi utzi nahi izandu du, ez dutela bere politika akademikoa interesatzen baidzik kontuan izan, eta ikasleak bere agintariei eskertu behar diete gogo errebantxista bat ez edukitzea.

Dena dela, berri ona da barruan daudenentzako eta gero sartuko diren askorentzako ere.

GORKA REIZABAL

Liburu-dendak mehatxupean

Oraingoan Tolosako IZAS-KUN liburu-dendak jaso du. Sententzi gogor hau Liburudendetako buruzagiak ere hartu du. Maiatzaren 8an jaso zuten, hain zuzen ere.

Denbora asko ez dela bonbaz txikitua izan zen IZAS-KUN liburu-denda. Liburudenden jabeek agintariengana jo dute justizi-eske. 1976. maiatzaren 10ean eskatu zioten erregeri berarekin egoteko baimena Gipuzkoa eta Bizkai-ko liburu-denden elkarteetako buruzagiek.

Harmaz datorrenari harmaz erantzuteak ez gaitu harritzen. Baina liburuei liburuekin erantzun beharko litzaiokeela uste dugu, eta ez ezpatatz. Borroka-tresna berdinak erabili beharko dira, noski. Hala eskatzen du berdintasunak.

Baina zenbaitek liburu-saltzaile baketsuei heriotzaren sententzia eman die. Ez da berriketa.

Primero hemos volado vuestra librería. Pronto volaremos vuestra casa y mataremos a alguno de vuestra familia, si es que no marchais de España antes de quince días. Para el día 20 de mayo tenéis que marcharos de España o de lo contrario ya sabéis lo que os espera. Esto lo hacemos extensivo al Presidente del gremio de libreros de Guipúzcoa. Este hijo de la gran puta se acordará nuestro si es que no marcha de España para la misma fecha. Canallas separatistas, tomar nota de esto:

Nuestros muertos serán vengados. No saldréis vivos de ésta.

*Batallón Vasco-Español
Comando «Victor Legorburu»
¡Arriba España!*

Bergarako

Udala Hauzitegira

Bergarako Udalak Iruñeko Hauzitegira jo du, 1976ko martxoaren 29an harturiko akordioa defendatu nahirik. Hone-laxe erabaki zuen, aho batez, joan zen astelehenean, maiatzaren 17an, eraturako plenoan.

Irakurleak dakikeenez, Bergarako Uda-

lak (76-III-29) eta beste hogeitalau herrietakoek, foru deuseztapenari buruzko eskaria egina diote Erregeri. Geroztik, Gipuzkoako Gobernariak akordio hori gerarazi du, legearekiko iruzur delakoan. Gobernariaren jarrera horren kontra altxatu da Bergarako Udala, "contencioso-administrativo" delakoaren bidetik.

Bergarako

Udalaren

Akordioa

1975eko azaroaren 7ko dekreto batez, Administraziozko Errejimen Berezia planteatu zen Gipuzkoa eta Bizkaiko probintzia bientzat. Bergarako Udalak informazioa eskatu zion Gipuzkoako Diputazioari, eta honek, erantzun gisa, probintziako herri guztiei txosten bana bidali zien.

Harako txosten hura Bergarako Udalean etabaidatu, eta ontzat ez ematea erabaki, hiru puntu hauengatik batik bat: 1.—Errejimen Berezi horrek Euskal Herriko probintzia bi bakarrik ditu kontutan. 2.—Batzordeko partaideak ez dira herriaren ordezkari. 3.—Administrazio molde berri bat proposatzen du, eta ez lehengoaren gaurkotze eta berriztapena.

Ondotik, zorioneko Errejimen Berezia baztertu ezezik, Bergarako Udalak hainbat proposamen burutu zuen bere aldetik, eta 1976ko martxoaren 29an, hiru puntuko eskaria Erregeri zuzentzea erabaki zuen (ikus Z. ARGIA, 683 zenbakia): 1.—1839ko urriaren 25eko legearen deuseztapena. 2.—1931ko ekainaren 14ean euskal udaletxeek Lizarran onartu zuten Euskal Estatutoren antzerako bat moldatzea. 3.—Hor-rako moldaketan udaletxeek ere parte har dezatela.

Geroztik, Gipuzkoako hogeita bi udalek eta bizkaiko bik beretzat hartu dute Bergarako akordioa.

Gobernariak

Gerarazi

1976ko apirilaren 30ean, Gipuzkoako Gobernariak Bergarako udalaren akor-

dioa gerazten du, eta baita beste zortzi udalena ere. Ez, ordea, gainerako hamabostena (beste biak bizkaitarrak dira).

Gobernariaren ustetan udalen akordioa legearen kontrakoa da, zeren Lizarrako Estatutoak espainiar konstituzioa arbuiazen omen du.

Udalek, ordea, ez dela beren eskaria behar bezain ondo ulertu uste dute, berek ez baitute Lizarrako Euskal Estatutoa eskatu, haren antzerako gaurkotu bat baizik. Bestalde, udalen aburuz, badirudi, dena delarik, eskatzea libre izan behar lukeela.

Edozein modutan, Gobernariaren aginduak «gerarazi» egiten du, eta ez deuseztat. Hau da, lege, udalen

Eibarko

Udalaren

Erabakia

Maiatzaren 17an, arratsaldeko 6tan, Eibarko Udalaren Plenoa bildu zen udaletxe Gela Nagusian.

Antton Iraolagoitia alkatearen gidaritzapean, kontsejuak aho batez onartu zuen alde zuzenik beste hogeita bost udalek Erregeri egina dioten eskaria.

Ezagun diren hiru puntuez gainera, Eibarko Udalak beste eraskin bat ezarri dio, 1918 urtean Eibarko bertako udalak zentzu horretako eskari berdintsu bat egin zuela gogoraraziz.

Plenoaren inguruan bilduak ziren berrogeita hamarren bat herrikide, hainbat kultur elkarteko zuzendari eta herriko kargu berezi tarteko. Erabakia hartu-ala, txalo hotsa entzun zen. Bilerak hamar minutu inguru iraun zuen.

Eibarko Udalaren erabaki hau, Gipuzkoako Gobernariaren gerazpenaren ondotikako lehena dugu.

akordioa «geraturik» gelditzen da, Iruñeko Hauzitegiak zer nolako erabakia hartzen duenaren zain.

Legeak hiru egun ematen ditu erre-kursoa egiteko, eta beste hamar beharrezko azalpenak aurkezteko. Azken epe hau maiatzaren 26an amaitzen da.

Plenoa

Aho

Batez

Epe horren barruan batzartu da, maiatzaren 17an, Bergarako Udalaren Plenoa. Bertara bilduak ziren, entzule gisa, ehunen bat herrikide.

Jose Luis Elkoro alkateak esan bezala, Euskal Herriak ez du sekula errenuntziatu 1839 urtearen aurreko egoerara itzultzeko borondatea. Udaletxeak, bestalde, azken 150 urteotan betidanik baliatu izan dira giro eta aukerarik txikienez foru-berriztapenari buruzko eskaria egiteko. Udalak herriaren boz-adierazle izan behar du, eta zentzu honetan hartu zuen aurtengo martxoaren 29ko erabakia.

Gobernariaren izkribua eskuratzean, Udalak bere harridura agertarazi nahi du, bere ustetan haren jarrerak ez baitu, antza denez, udalen eskaria ondo ulertu. Dena den, ez deritza nahiko arrazoi, lehen hartutako erabakia besterik gabe orain arbuiazeko, eta aurrera jo nahi lukete, bai herriarekiko erantzukizunez, eta baita beren eskariaren zentzu ona argitu ahal izateko ere. Guzti honegatik, hiru puntu hauk aho batez onartu dira:

1.—«Contencioso Administrativo» delakoaz Iruñeko Hauzitegira jo, 1976ko martxoaren 29ko akordioa lege de-fendatzeko.

2.—Hainbat prokuratore hautatu, Udalaren lege-ordezkaritza aurkez dezaten. Iruñean, Jose Luis Beunza, Victoriano Etxeberria eta Bonifacio Ruiz. Madrilan, Enrique Gorribes eta Jose Manuel Dorremotxea.

3.—Horrez gainera, lau abokatu izendatu, hauzia defenda dezaten: Iruñeko Pedro Larunbe, Bilboko Migel Unzueta, Donostiako Alvaro Navajas eta Gasteizko Jose Anjel Cuerda.

Jesus Gizon Jatorra eta On Kosme

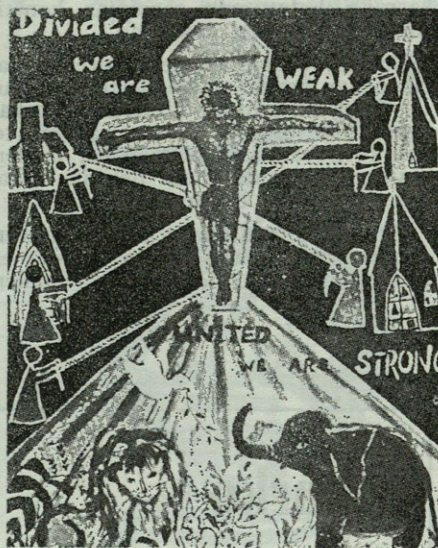
Jota nago. Alleluya eta zorion poza munduari adierazi nahi, eta ezin... Berunezkoa dut zeru goia. Golgota mendian, Ostiral Santu egunean, Kristoren heriotzean, gelditua dut neure ordularia. Bazkorik gabeko Ostiral Santu luzean nago. Makurrak gure egunak! Horrenbeste odol artean ito behar duela dirudi gure Herriak. Guzia beltz ikuste hontatik ihes egin nahi eta ezin. Heriotz dolutan ezin ordea beti iraun. Zer egin? Zer esan? Zer asma?

Hemen dut aspaldiko neure On Kosme. Bere kirtenkeriekin, zerbait bedetik, askatuko banindu! Zirri-borro bat egiteko ere, gaur ez bait naiz gauza.

On Kos.—Tristuraz hil behar duala zirudik motel. Eguneroko larritasunetan murgildurik, eten gabe, bahabill, galdu haiz. Sargoriak jota dagoen hire barruak behar dik, bai, haize presko apur bat. Hi eta hire irakurleek, aspaldidanik daramatzazue lutozko jantzi beltzak. Hire teologia merke hori alde batera utzirik, izkirimiri-txistetxo bat konta iezaieak. Denak zeudek irripar gozo baten beharrean; guziek eskertuko haute.

Jok.—Ez pentsa gero, On Kosme, bromatako egunetan bizi garenik. Gaurko gure egoeran txistetxo batekin bazatoz, parragarri geldi zintezke mundu guziaren aurrean.

On Kos.—Hago isillik, behindik. Ezertarako gauza ez haizela utzi hau tristurak; Horrenbesteraño ez dik tristuraz zanpatuta gelditu behar gizonak. Sendagai bezala, ematen diat honako istorio hau: Donostiko Aurrezki Kutxak urteoro Benidorm-erako antolatu ohi dik ibilaldia. Binaka, gela bakoitzean, jendea jarri ohi diatek. Gela hoietako batean, Braulio eta Jeolimo batera gertatu hituan. Hurrengo goizean lehenbizi Jeolimo jeiki duk eta garbitegian Braulioren hortzak garbitzeko zepillua ikusten dik. «Nik uste baiño mutil piñagoa duk Braulio hori! Hortzak ere garbitzen zetik! Bap-po Braulio, neure bizitza osoan egin ez dudana, gaur egin izango ahal diat, hire pintasunari esker», zioen Jeolimok. Eta baita Braulioren zepilluaz, ongi ere ongi, garbitu bere hortz zikinak. Guzia amaituta, han zihoak Jeolimo Braulioren ohe ondora. Berandutu baino lehenago, jeiki hadi Braulio, zioen Jeolimok. Gure hauzoko Pili neska zaharra naizela uste al duk? Harek bai, pintzarekin biboteak kendu, piper hautsez gorritu bere ezipaiak, makar ondoak beltz-urdinez apaindu, erantzun zion Brauliok. Bañan Ni... ri-rau, istan batean nauk prest. Instan batean... Hortzak ere garbitu behar dituk gero? Hortzak garbitu?

Ja, ja, ja! Tokatzen astoari konpiteak! Sekulan ez diat neure hortzik garbitu. Ezetz? Zertarako duk bada Lababoan dagoen hortzepillua? Zepillua? A, a, a, zepillua ALMURRANAK GARBITZEKO erabiltzen diat.

Jok.—Aitaren... Semearen. Zahar-tzen eta txotxotzen ari zare nunbait, On Kosme. Horrelako tentelkeriekin naramazu nere irakurleengana?

On Kos.—Izan hadi zentzuko gizona. Langileak ere ez dituk beti langile. Oporretan noizpeinka gozatzen diate. Beti gauza serio, sakon eta sendoak ezin erabili ahal izango dituk hire Teologia merkean. Hik eta irakurleak behar duzue noizpeinka gaur bezalako oporralditxo bat. Gero, berriro hire buru haundi hortatik aterako dituk pentsakizun eta reflexio serioak.

Jok.—Kristoren piztueraz mintzatu nahi nuen gaurkoan eta toki gozo gozora eraman nauzu: Braulioren Almurranetara, alajaiña.

On Kos.—Ongi zerizkioat. Agertzen

dituk, bai Jesusen piztueran gauza politak. Madalenari agertze hura ere harregarria izan huan. Ta. Hi, Jokin, Ba aldakik zerdala ta, lehenbizi agertu zitzaion Jesus Madalenari?

Jok.—Beldurra damaidazu gaurkoan, On Kosme? Nork daki zer daitakeen zuretzat galdera horren erantzuna? Jesus piztu zeneko berria leen bai leen zabaldu behar zela. Hortarako emakumeek gizonak baino gehiago balio dutela...

On Kos.—Ez duk ezertxo asmatzen gaurkoan; Hire hauzoko Petrikilla berritxu eta Paskuala konta-kantilluekin nahasi nahi dudala uste al duk gure Madalena Haundia? Emakume galdua izandako bati lehenengoz Jesus agertzeak, poza zemaidak bihotzean. Jau-nagana bihurtutako bekatarientzat esan nahi haundikoa duk gertakizun hau. Jesusek fariseotarrei zuzendutako hitzak zetozkidak burura: «Zuek baino lehenago sartuko dira emagalduek zeruetako Erreinuan».

Jo.—Tajuzko zerbait esan duzunean, gaitzerdi, On Kosme.

On Kos.—Izan ere, hik, Ebanjelioko ur sakonetan, egin ohi duk igeri. Baina Ebanjelioko detalletxo batzuetan, Jainko izanik, Gizon jator jatorra agertzen duk Kristo. Haiek mutilik! Beldurraren beldurrez, galtzetan kabitu eziñik zeudela apostoluak ezin esango diagu bada; galtzarik ez bai zuten garai hartan jazen Juduek; ateak itxita... Polizikoak haien bila noiz etorriko, hezurretaraño izututa. Ta... bat batean, ateak iriki gabe, Kristo guzien erdian agertzen duk. Puntilla ematen zaion txahala bezela, hankaz gora guziek erori behar zutela, zirudun, baina nunbait bihotz atake horiek gure garraioak dituk. Ikaratu, bai, baina kordea galduta ez huan bakar bat ere gelditu. «Ni naiz, Bakea zuekin, hona emen nere eskuak»... Eta konfiantza haundia berriro haien bihotzetan sortzeko, Jesusek galdatu: Ba al duzue zerbait jateko? Ezti piska bat eta ARRAIA zemaitek jateko Kristori. Zer arrai eskaini ote zioten Jesusi. Presko-preskua ez huan izango. Eguna zeramazkitek gordeta inora atara gabe. Zer axola ordea? Gatzatutako sardina zaharren batzuk edo horrelako zerbait jaten Jesus. Ez al duk hori gauza polita? Zorionezko gorputza eta janaririk ezertarako behar ez zuen Kristo, Arrai zaharra jaten, berriro Apostoluen bihotzetan Kristoganako uste oso eta konfiantza bizia sortzeko. Hori duk gixa-gixako eta jator jatorra izatea. Kumplimenturik gabeko gizona dela, esango liateke baserritarrek.

Jok.—Badirudi, On Kosme, sardina zaharrak banatzen zerorri ibili zinela apostoluen artean. Baina, bai, Bere gorputza Jainkotuta euki arren eta jateko premiari euki ez, apostoluekin jate hutsak, agertzen digu ez daukala Jesusek bere gizon izatea ukatzeko. Benetan nahi duela gizonekin bat egirik izan.

On Kos.—Ta bere burua «KOZINE-RO»-Sukaldari, bihurtu zuenean?

Jo.—Jesus, Kozinero?

On kos.—Gau guzia arrantzan eta arraitxo bat ere harrapatu ez; Jesusen izenean sareak bota eta arrai pillo haundia Pedoren txalupan. Lehorre-ratu zirenean, Jesusek jarritako arrai bat su gainean erretzen, eta bere ondoan ogia. Jesusen abotsa entzuten da: Ekarri honera arrai hartu berriak; Etorri eta jan ezazue. Ta Jesusek, dio Ebanjelioak, ogia hartu eta eman zien eta baita arraia ere.

Hori duk gizona gozoa, zerbitzaria. Horrelako gizonari, gizon «JATORRA» esan ohi zaiok, Jokin. Gau guztian jan gabe, tripak zorritz jota zizkiaten apostolu haiek. Barrua hutsik dagoenean, haizez betetzen duk eta txerri gosetia kurrin kurrin egin ohi duen bezala, korroskaka ari ohi duk urdaila. Begiraiok Jesusi. Jaungoikoa duk. Piztutako gorputz zorionekoa zeukak, Guzien Jaun eta jabeak, hutsa balitz bezala, belarriak erne apostolu gizarajo haien tripa hotsa entzuteko. Haize musika, behartsuaren musika, eta musika triste horren Direttore haundia Pedro Aita Santua. Kristok sumatuz bere apostoluen gosea, sua egin, arrai bat gainean jarri eta arraiaren ondoan ogia. Bapo, Jesus, ez dago zu bezalako gizon jatorrik...

Baina fallo izugarri bat badik gosari horrek: ARDOA PALTA DUK HOR. Ogi eta arraiarekin panpantxo panpantxo jarri eta jatekoari bultz egiteko ardorik ez? Jesus horren jatorra izanik, horrelakorik ezin egingo zian!

Jok.—Badakizu zer dioen Juan Ebanjelistak bere Ebanjelioa amaitzeko: Beste gauza asko egin zituela, alegia, Jesusek; eta denak izkribatzezkeroz itsasoko ur guzia tintaz bihurtuta ere, ez litzatekeela aski izango. Beraz, Ebanjelistak esan ez arren, ardoa han egon zitekean.

On Kos.—Edota nahiko ardo heuren zutela beren itsasontzian. Arrantza-leak etxeko dizkiat. Errezoa noiz edo noiz paltako duk haien ezpainetan, baina sekulan ez ardo gorri naparra edo Erriojakoa.

Jok.—Aski dugu, On Kosme. Jesus gizon jatorra eta kozinero ona izan zen. Zuk ba al dakizu, lapiku berdin-nean zer sartu dizkidazun? Braulioren almurranak, Maria Madalena, Jesusek jan zuen gatzatutako sardina zaharra, apostoluek jan zuten arrai preskoa. Potaje beldurgarri hau jango duenik ez da noski izango Euskal Herrian.

AROSTEGI

IRUINEAKO ARZOBISPADUA

PRESBITERIOKO BATZORDEA

Batzordeko permanentearen agiria

1976-ko Maiatzak 15.

Iurramendiko gertakaria negargarrien ondorean lehen aldiz oraingoan biltzen gara kristau elkarte hau eta pentsatzen dugu ez dezakegula eukaristia ospatu haiek sinismenetik argitu gabe. Sinismena ez daiteke bizimoduatik urrutituta eta gertakaria hauek ez aipatzea ebanjelioarekiko eta herriarekiko infidelitateaz litzateke.

1.—Rikardo Garzia eta Amiano Jimenez-en erihotz latzak, gure lurrean gertatuak gaitsesten ditugu, su harmen bidez eginiko erihotzak; eta haien sendiekien batzen gara oinazean eta itxaropenean. Eta berdin han zauriturik gertatu zirenen sendatzea nahi genuke.

Behin berriro esan beharra dugu bibliaren agindua: «Ez duzu hilen».

2.—Ezin dezakegu uler talde harmadunen ibilerak eta ariketak galaraz zitzaizketen eta eragoztera beharturik zegozenen jokabidea, ez bait zuten holakorik egin, baizik eta ezarri zioten geldikeria bat «orden indarrei». Gutxiago oraindik uler dezakegu ondorean autoritateek eginiko esamesak, jokabide hori egokiena bezela agertu nahiean.

Jokabide hori gainera beste gai batzuetan orden publikoa delakoa eusteko egiten diren salamen eta lorpenen aurka dago, beste hoietan mintzaldiak, bilkurak, batzarreak galerazten bait dira eta batzutan torturarraino iritxi izan da, kasu batzuetan arrunt azalduz dagoen bezela.

3.—Ez dugu ulertzen ere holako indarkeriarik beren egitarauetan Kristo oinarri bezela jarri nahi dutenen taldetan. Guzti honek Kristoren ekarbizun edo mensajearen azalpen blasfemo bat ematen du, Haren dotrina elkertasun eta pakearena bait da eta ez hautsipen eta ondamenarena.

4.—Komunikabide bitartezko askok egin duen salamenaren ondoan penagarria da bitartezko ofizialek eman duten agerpenaren egitasunik eza: Ez daiteke senide arteko haserre batetara muga, harmadun talde batzuen ekitea defentsarik gabe zegokeen jende aldi baten aurka.

Egia ezkutatzea, gertakariak oker agertzea, manipulatzeko, gezurrak, isilkeriak, gertakizunik argitu gabe estali nahi izatea, hoiek denek adierazten dute ez dela aintzat hartzen herriaren eskubidea ongi informatua izan dadin:

Nork harmatu zituen talde hauek?

Zergatik harmatu zituzten?

Zergatik ez zitzaizkien harmak garaia zenean kendu?

Galdera hauetako batzu erantzunak eduki behar litzuzke dagoeneko informazioarekin.

5.—Behin argiturik eta garbiturik gertakaria hauek barkamen eta justizia eta itxaropen jokabideetara itzuli beharra daukagu. Errebantxa ez bait da ez gizabidea eta ezta ere kristau jokabidea. Eta zentzu hontan aipatu beharra dago gure herriaren jarrera jator eta erantzun noblea, bere oinazeari eutsiaz.

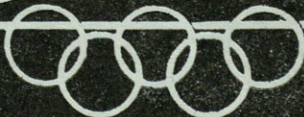
Barkamenak ez du justizia galerazten. Horrengatik eskatzen duguna zera da, hainbesteko gaitzak konpon daitezela behin betikoz. Justizia egin dadila denekin: Sendikoeekin; gure herriarekin, itzuliaz kendu zaion honore; zuzenki ala ez ukiturik dagoen guztiekin. Jakin dedila zein den sarturik egon dena eta zein den harrek aurrera eraman nahi duen egitaraua; eta hori guztia eskubideetan oinarritzen den elkarte baten bitartez. Ez dugu gehiago odolik edo injustiziarik nahi.

Gertatu den guztiaren gainetik Jainkoarengan eta gizonengan itxaropena ez dugu galdu. Kristorengan hauts ez daitekeen konfidantza bat dugu eta ekiten diogu elkarte berri baten eraikitzeari. Kristo, gizon berri, senide zaharra ez zen oraingoa baino egoera hobean bizitu eta ez zituen akatsak mirariak garbitu. Itxoin egin zuen lanean eta Haren galmena itxurezkoa besterik ez zen izan. Eriotzaren gainetikako garaitzapena ikur da edozein jokabide jatorraren irabazpenerako.

Gure artean bakea badaiteke, egia badaitekeen neurrian, justizia eta elkartasuna daitezkeen neurrian.

deportes

Elizondo

Jator jantzi
nahi baduzu

kirolak

Avda. España, 4
DONOSTIA

Gure zerbitzuak «ahoa du neurri»

Ez dugu jaki-sail jakinik eskaintzen. Gipuzkoako Industri Bankoan inoren "ahoneurrira" aritzen gara lanean.

Lehenik zure nahikarien berri jakin. Gero geure iritziak eman, zure gogoen gisakoak. Baltzuekiko gure zerbitzua diruzko jaki-aukera ugaria da, izatez.

Esaterako: Ondasun geldien finantzatzea, sei urtetarainoko epez.

Edota baltzuetan partaidetasuna, beren merkatuari dagokion zabaldua erdiestera hel daitezen.

Edota sail berezituak abian ipintzea eta aldi bateko zuzendaritza, hartarako behar harko den lagun taldea prestatzeaz gainera.

Edota orotariko argibideak ematea: baltzu elkartzetik hasi eta montioa egiten eta berri-biltze sistemak ezartzen laguntzeraino.

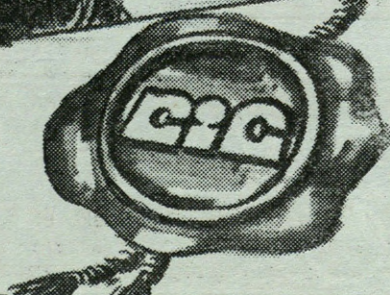
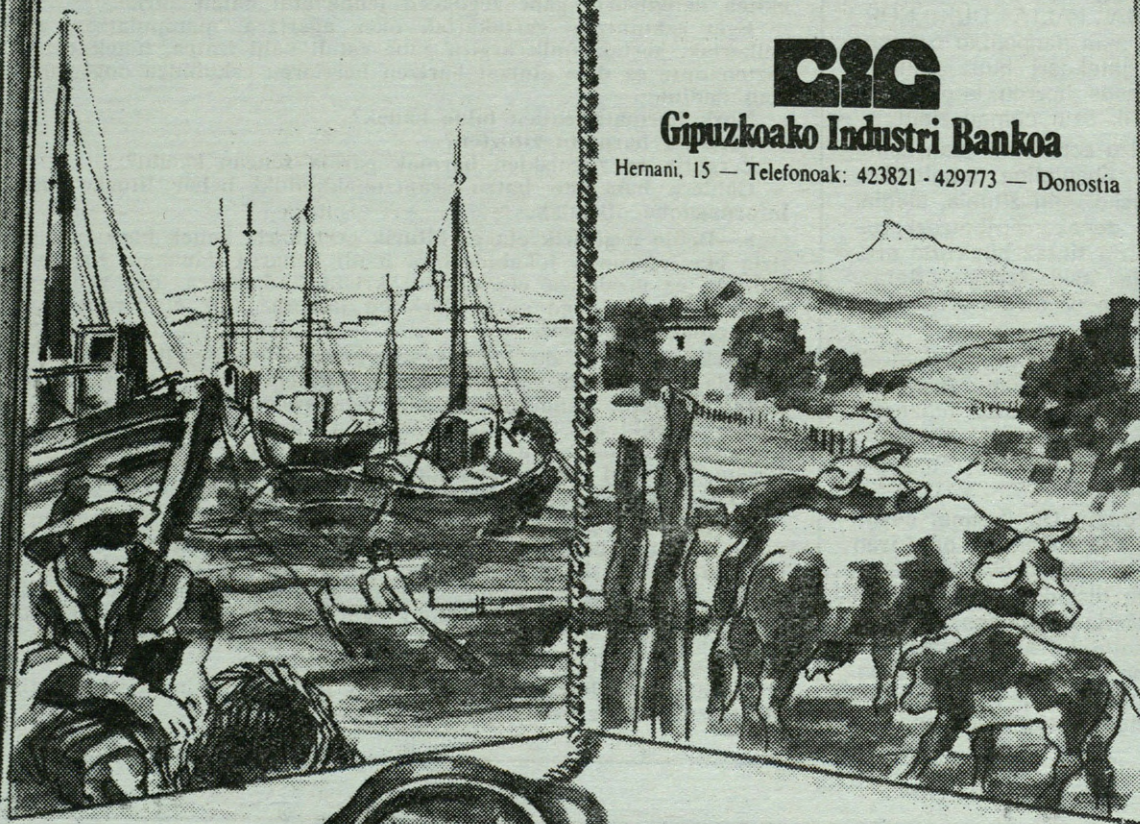
Zerbitzu hauetarik zenbait antzinako diru-sukaldeko jakiak dira. Beste zenbait guk asmatuak.

Beraz, zein duzu hasteko gogokoen?

Gipuzkoako Industri Bankoa

Hernani, 15 — Telefonoak: 423821 - 429773 — Donostia

Autorizado por el B. de E. n.º 10.923 / 2

"24 Orduak Euskaraz" delakoan faltatu zirenen izenean

Ez emakume
ez ama
ez eme
ezin izanik.

Itzal tantolak sapaiaaren ertz hartan jarraitzen zuen;
beste ertz bat behar zuen,
bainan beldurtuta, beti bere ertzean jarraitzen zuen.
Itzal tantolak beti ertz hartan
ezin haunditurik,
ezin zabaldurik,
argia
ezin sorturik, jarraitzen zuen.

Ez emakume
ez ama
ez eme
ezin izanik.

Emakumetasunean
amatasunean
galduak,
libertatearen ordeztuak
segurantzari helduak.

Ez emakume
ez ama
ez eme
ezin izanik,

igarotzen genituen
gure egunak.

Duela bi hilabete, «24 ORDUAK EUSKARAZ» ospatu genituen; badirudi beranduegi ari naizela gai honetaz, egia esateko kritikalarik batentzat, ni neu kritikalarik bezala nator, denbora beharrezkoa da, zeren denborak griñak hoztuzten dituen araberan ideiak argitzen ditu eta hau, benetan beharrezkoa, 1976ko Martxoaren 27an gertatu zena kritikatzeko. Gure herriarentzat biziki garrantzitsua izan baizen egun hau.

Bernardo de Arrizabalagak bere «Vascos por un día» artikuluan gaztelaniaz dio: «Porque tal es la sensación absolutamente surrealista de haber sido vascos por un día». (Triunfo 689 zenbakian).

Nik diot, zer eratako surrealismoan sar gintezke emakume euskaldunok horrelako egunetan bere hitzari lekurik ematen ez bazaio?

Betidanik pentsatu dut gizasemeak emakumeak baino argiago eta librea-

goak direla; uste nuen emakumeak libreagoak ez zirela gogoak ematen ez zielako.

Hala ere, ez naiz horretan gelditu; pentsatzen jarraitu dut eta argi dago pentsatzeak ez duela gaiaren azalean gelditzen uzten. Hainbat emakume oso pozik bizi direla dirudi kultura burgesak eman dion eginkizunarekin, hau da, giza ar eta eme espezieak ugartzeko eginkizunarekin. Emakumea ez da pozik bizi ezarri dioten patuarekin, entzun bestela hainbat esaldi topiko, topiko bai bainan emakumeen sentipena oso ongi adierazten dutenak: «Nik lana egingo nuke bainan senarrak ez du nahi». «Haurrak amaren berotasuna behar du» (eta aitarena?), «Ezin dut haur honekin». «Haurrak ez nau bakean bizitzen uzten», «Ezin dut gehiago jasan», etab.

Hau dena entzunik iritzi batera iristen gara, emakumea ez dela hain ondo bizi giro horretan, bainan gizasemeen gizarteak ongi lotu duela emaku-

mea bere etxeko lau horma ustel, hestu hoietara. Bai, emakumea inguratzen duten zirkunstantziek egin dute gaur kultura burges honen barruan ikusten dugun balorerik gabeko emakumea.

Hel natzaion erdi galdua dudana hariari eta ekar dezadan «24 o. e.» izan den zirkunstantzia. Hamahiru mahai-inguru izan ziren egun horretan; 170 gizasemeen artean 24 ordu luze hoietan bi emakumek bakarrik hartu zuten parte. Hau harrigarria bada hara hemen gertakizun harrigarri eta beldurgarriago bat: orain duela 15 urte ikastolak sortu ziren Euskalerrian, duela 15 urte emakumea ari da ikastola hoietan etengabeko lanean; eta hara hemen zirkunstantzia harrigarri hori: irratan irakaskintzari buruz egin zen mahai inguruan ez zegoen emakume bat bera ere; nik uste dut 15 urte ondoren emakume batek baino gehiagok mahai inguruan eseri eta iritzia emateko eskubidea irabazia daukatela. Gaur Euskalerrian emakumeek irakaskintza maila guztietan lan egiten dute, hala ere beren hitza agertzeko aukerarik ez zaie eman.

Ez da kasua emakumea behar dela eta, gizasemearen ondoan eseritzea polita egiten duelako, ez! polita egiteko ez dugu inon eseri beharrik, geure lanak eman diguten eskubideagatik balzik, 15 urtek nahiko eskubide ematen digula esango nuke nik.

Baita ere deigarria izan da poesiari buruz egindako mahai ingurua. Erdi Haro ezkerotik, gutienez, euskal poetisarik bada gure herrian; izen batzuek eman ditzagun: Santxa Otsoa, Milia Lasturkoa, Alosko Usua, Lapurdiko buhamisa (mende honetakoa), Bixenta Mogel, besteen artean. Kritikariaren esanez oso bitxiak bertso egituraren eta ederrak beren esanahian. Urteak zehar gure herrian emakumeak poesia egin du; gaur egun nahiz Iparraldean, nahiz Hegoaldean euskal poesiak bere poetisak baditu; hemen ere ez du hitzik esateko aukerarik ukan.

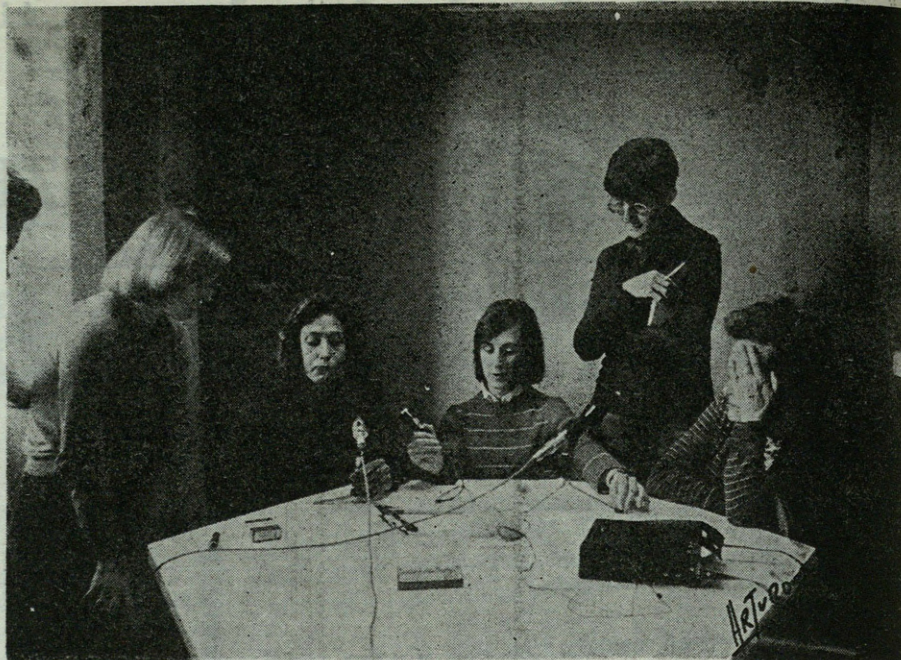
Beste mahai inguruei buruz luzaro mintza ninteke; nola den liburu argitaldarena, Euskalerraren ekonomiarena, etab., bainan ez dut astirik.

Azken ohar bat egin nahi nuke, irratietako lokutoreei buruz; ez dut ezer ezeztu edo baieztu nahi. Gure irriti hauk jartzen genituen bakoitzean giza-semearen ahotsa besterik ez zen entzuten, ez ote zegoen herri-irriti hauetan euskaraz zekien emakumerik?

Askok eta askok ezagutu dugu base-rritar eta arrantzale familietako emakumea, balore eta indar haundiz ornitutakoa; guztiz errespetatua. Ni ez nago prest emakume hoik baino gutiago izatera. Inori baino gehiago komeni zaio gaurko emakumeari kultura burges honen aldaketa, hain aspergarri eta antzugarri bihurtu gaituen kultura. Aldaketa horretan biziki parte hartu dugu eta ez lasaitu gure benetako eskubideak erabat errespetatuaz arte.

gonak erori zaizkigu
galtzak sartu ezinik gabilta;
galtzak ote gure jantzi bakarra?

MARI MENDIKO

Lidia Falcón eta emakumeen arazoak

Orain dela 2 urte ikusi nuen, Lidia Falcon lehenbizikoz erdal izparringietan; bertan jakin nuen espetxeratua izan zela ere. Urte bat da espetxetik atera zutela, bainan ez da oraindik libro, probisional da bere libertatea.

Maiatzaren 14ean, joan zen ostiralean, Donostiara etorri zen emakume hau hitzaldi bat ematera. Azkenengo mementuan hitzaldia ematea debekatu egin zioten.

Lidia Falcon emakume bitxi bat da, bere hitzak harrigarriak, ulergaitzak eta maiz gogorrek sentitzen dira, nahiz beti emakumeen askatasunari buruz ari.

Lidia Madrilena jaio zen; ama Madrikoa du, aita Perukoa. Lau urte zituen gero Barzelonan bizi da; katalana badaki eta, dioenez, katalana da. Deretxo eta periodismo karrerak eginik ditu. Sei aldiz espetxeratu dute. Ezkonduta bizi da. Bi seme-alaben ama da. Emakume gazte da oraindik. Idaz lanean aritzen da eta liburu hauen egilea da: «Derechos civiles de la mujer», «Derechos laborales de la mujer», «Mujer y sociedad» eta «Cartas a una idiota española».

«Colectivo feminista», delako mugimenduan parte hartzen du.

Amaia Lasa.—Noiz eta nun sortu zen «Colectivo feminista», delako mugimendua?

Lidia Falcon. — «Barzelonako Kolektiboa», emakumeen elkarte unibersitariak egindako komisio feministatik sortu zen; izena, joan zen abenduan egin genituen batzar batzuetatik datorkigu; Madriden, beste talde batekin elkartu ginen; beren izena «Seminario Colectivo Feminista» zen; oso izen egokia zela guretzat pentsatu genuen; azkenik guk ere «Co-

lectivo Feminista» izena hartu genuen.

A. L.—Zein dira mugimenduen helburu garrantzitsuenak?

L. F.—Mementu konkretu honetan ideologia femenista bat sortzea; ideologia honen sortzeak, helburu batzuk ezartzea, programa bat egitea, taktika eta estrategia bat egitea darama. Emakumeen arazoa klase arazoa bezala ikusiko litzateke; ere kontutan izanik erlazio sexualak, emakume eta gizasemeen arteko erlazioak eta

erlazio hauetatik sortzen diren kontradikzioak. Oraingo eta gero-ko helburuari begiratzuz baita burruka taktiko bat ere.

A. L.—Noiztik zara zu feminista?

L. F.—Hamabi urtez geroztik, emakumeei buruz idatzi eta lan egiten dut, orduz geroztik, hitzaldiak ematen ditut, artikulua eta liburuak idazten, emakume desberdinekin biltzen.

Orain urte asko, gutti eta bakanak ziren feministak eta beti le- gislazio eta kodigo penalararen erre- formismoari buruz tratatzen ge- nuen. Geroago, 1968 urtean, lan masiboagoak egiten hasi ginen; honen ondoren beste talde batzuek elkartzen joan ziren; batzuetan emakume demokratikoen mugimenduen artean parte hartzen zen; bestetan talde autonomoak izaten ziren. Gero, 1972 urtean, emakume unibersitarioaren elkar- tean sartu ginen eta, gaur arte.

A. L.—Bada «Mujeres Universitarias» deritzan beste mugimen- du bat, baina zuek beste mugimendu bat sortu duzue. Zergatik?

L. F.—«Mujeres Universitarias» mugimendukoa izateko unibersitarioa izan behar duzu; guk ez du- gu emakume unibersitarioarekin bakarrik lan egin nahi.

A. L.—Zergatik uste duzu zuk beharrezkoak direla, mugimendu feminista autonomoak?

L. F.—Emakumeei interes be- rezi batzuk dituztelako eta, beren zapalkuntza berezia baita, eran-

tzun berezi bat eman behar du. Talde zapalduak burruka dezake- te bere askatasunaren alde; be- roiek esan behar dute zein den be- re askatasun bidea, beroiek behar dute sortu beren ideologia, takti- ka eta estrategia.

A. L.—Orain dela hilabete, Bru- selasen, mugimendu feministen topaketak izan dira. Zu han izan zara. Ze iritzi jaso duzu?

L. F.—Oro har, esperientzia in- teresgarria izan da, baina alde onik eta txarrik izan du.

Alde onak izan ziren, esate ba- terako, 23 Herritatik etorri eta 1.500 emakumeei parte hartu zu- tela; era guztitako taldeak zeude- la; hirugarren munduko emaku- meen azalpena; izugarriak dira beren kondizioak.

Alde txar garrantzitsuenetako bat hau izan zen, ez zela mugimendu guztien elkarre bat eratze- ko ezer egin. Baita mugimendu radikal askoren hutsunea ere, be- har bada antolatzaileak errefor- mistak zirelako.

A. L.—«Colectivo Feministak» nazio zapalkuntzari buruz ezer esan al du?

L. F.—Ez! Gai hortaz ez du ezer esan oraindik, geure programa eratu gabe dugulako.

A. L.—Zu, idazle bezala, ezagu- na zara. Zer da zuretzat idaztea?

L. F.—Gauza asko: ezagutzen ez dudana jendeaz harremanetan jartzea, nere esperientziak azal- tzea, pentsatzen eta idazten dudana arauera ni osatzea, hutsak zuzen-

tzea, nere ideia eta ekintzari za- balkunde gehiago ematea, t.a.

A. L.—Beraz, zure idazle as- moak ez dira didaktikoak baka- rrik?

L. F.—EZ! ni sortzaile ere sen- titzen naiz.

A. L.—«Cartas a una idiota es- pañola» delako liburuak, zabal- kunde handia ezagutu du; zer dio- zu liburu honetaz?

L. F.—Liburu hau kasualitatez sortu zen. «Sábado Gráfico» erre- bistarako lan egiten nuen; Ester Vilar-en liburuak azaldu zirenean, errebistak erantzun bat emateko eskatu zidan; honela sortu zen li- buru hau eta kasu harrigarria, emakume bakoitza sentitu da ber- tan erretratatu. Beste alde, libu- ru honen irakurtzea, estilo erreza duelako, nere beste edozein libu- ru baino irakurriagoa izan da.

A. L.—Emakumeei alderdi po- litikoetan parte hartu behar du- tela, uste al duzu?

L. F.—Nik ezetz uste dut; ema- kumeei bere zapalkuntza berezia dutenez geroz, talde feministetan egin behar dute beren burruka.

A. L.—Beraz, zuk diozun, emakumea bakarrik al da gauza bere programa politikoa proposa- tzeko?

L. F.—Hau axioma bat da! Emakumeei berek bakarrik era- baki dezakete, zein izan behar duen bere burruka, zein bere bu- rruka bidea eta zein beren helbu- ruak.

AMAIA LASA

Deba garaiko udalen eskariaren ondotik P.O.M. delakoaren erantzuna

Z. ARGIA honetan garaiz eta zehazkiro (ikus 1976-IV-4eko 682 zenbakia) azaldu genuenez, Burgos-Eibar (Arlaban-Maltzaga, gure kasuan) deritzan autopistari buruz, Eurovias S.A. enpresak aurkeztu zuen proiektoreen ondotik, Deba garaiko bost udalek txosten osatu bat burutu zuten, eskualde mailako plangintza orokorraren barruan harako proiektoreen desegokitasuna salatuz, eta, beren aldetik, hainbat alternatiba proposatuz.

Gatzaga, Eskoriatza, Aretxabaleta eta Bergarako alkateak eta Arrasateko alkate-tenienteak, Xabier Untzurruntzaga arkitektoarekin batera, Madril batzartu ziren martxoaren 24ean, Bideetako Zuzendari Orokor eta Zuzendari-ordeko diren Aldama eta Lacleta jaunekin, eta udaletxeon estudio eta eskabideen berri eman zitzaizkien.

Zortzi aste bete gero, Aldama jaunak hots egin die bost herrietako alkateei, eta baita Plazentziakoari ere, eta zenbait proposamenei buruzko Publiko Obren Ministeritzaren (P.O.M.) onespena agertarazi die.

ARETXABALETA ETA BERGARA ZEHARREKO PAUSUAK BATIK BAT

Bi ziren udaletxeon agiriak gehienbat azpimarkatzen zituen proposamenak, Aretxabaletako pasarteak eta Bergarako sarrerakoa.

Aretxabaletan, Eurovias-en soluzioa Apotzatxabarri barreneko maldatik (herrietik berrogeita hamar metro tara) pasatzen zen, herriak etorkizunari begira duen lautada bakarraz (240.000 m.²) baliatuz, eta 3.800 lanpostu berri eta 2.500 milioiko produkzioa galeraziz.

Bergaran, berriz, San Blas magaletik eginez gero, herriko industri eremuak erreserbarik garrantzitsuena (320.000 m.²) baldintzapetuko lirateke, 3.000 lanpostu berri sortarazteko.

Herri biotako lurrak kontutan harturik, autopistak 560.000 m.² alferrik galduko lituzke, hau da, Deba Garaiko industri eremuen erreserba osoaren %22.

P.O.M.-ren ERANTZUNA

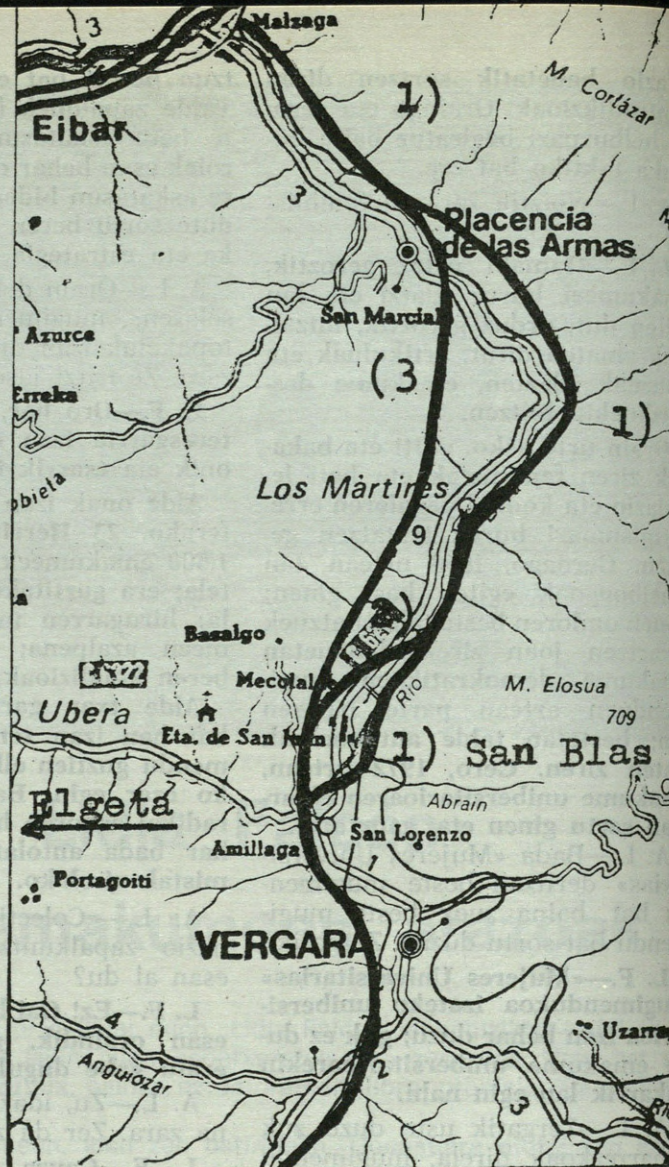
Aretxabaletako kasuan, udalek proposatzen zuten alternatibarik aukera-

koena, Izurieta eta Galartza artetik, Untzellarako bidea zubi batez iraganez, Apotzatxabarri mendiaren azpitik, tunelpean pasatuko zena litzateke.

P.O.M. delakoak ontzat eman du udalen proposamen hau, diferentzia bakar batez, hots, Apotzatxabarri azpitik tunela egin beharrean lauparia egingo dela, alegia.

Bergarari bagazokio, Eurovias-en proiektoreak Deba hibiaren eskuin ibarretik jarraitzen zuten, Osintxu, Mekolalde eta San Blas lautadatik zehar, San Lorenzo (Bergara) hauzoko baino lehenago ezker ibarrera pasatuz. Alkateen informea, ordea, Mekolalde inguruan ezker ibarrera pasatzea proposatzen zuten, Bergararainoko traza-dokuztia alde beretik (hibai ezkerretik) eginez.

P.O.M.-ek udalen proposamena ontzat hartu ezezik, gorago jo nahi izan du, eta, antza denez, autopista ezker ibarretik abiatuko da Bergaratik Plazentziako Mugarri izeneko lekuraino, ez San Blas, ez Mekolalde eta ezta Osintxu ere, ikutu gabe.

- 1.—Eurovias-en proiektorea.
- 2.—Udalen proposamena.
- 3.—P.O.M.-ren erantzuna.

ELKARRIZKETA GIROA

Aretxabaleta eta Bergarako haizak ezezik, besterik ere aipatu da, Gatzagako pasarteak batik-bat.

P.O.M.-aren azterketaren ondotik, Gatzagatikako pausua Eurovias-ek esan bezala egingo da, baina bertako geologi-egitura bereziki kontutan hartuz, herriko histori monumentuak inola ere arrixkutan jarri gabe.

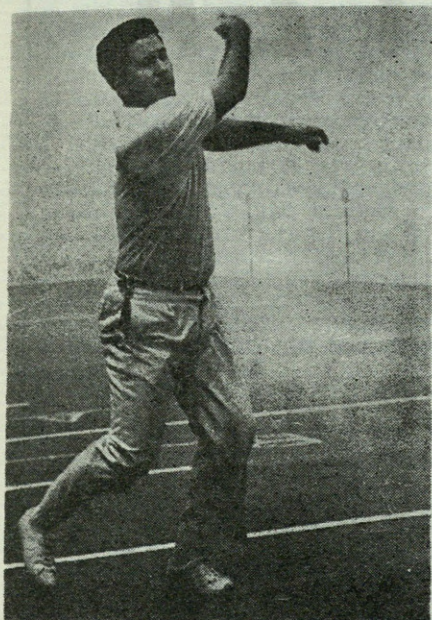
Dena den, alkateak publikoki adierazi nahi izan dute Aldama jaunak eskaini dien abegune ona, eta baita aurrerantzean Eurovias-ekin zuzenki planteatu ahal izango diren elkarrizketetan, garrantzi guttiagoko beste zenbait arazo eta puntu eztabaidatzeko azaldu zaien posibilitatea ere.

Herri mailan, ezein gutik espero zuten horrelako erantzun azkar eta positiborik, eta badiñudi gauzak nahastu eta usteldu aurretik konpontzeko asmoa nagusitu dela Madril aldean. Bihotz onez nahiz aurreko zenbait eskarmenturen eraginez, betoz, ordu onean, asmo baikor hоек.

6 urtetan, errezkadan, izan da txapeldun Iñaxio Retegi. Aurten ez du, dirudienez, txapelarekin geratzetik izango. Eskuan min du Retegik. Maiatzaren 23an ez dezake inolaz ere joka. Federazioak, berriz, partidua ez atzeratzea erabaki du.

—Federazioaren erabakia zer iruditzen zaizu?

—Oso txarra. Ez nuen espero. Honelakorik gerta zitekeenik ez nuen behin ere pentsatuko.

—Txapela noiz jokatu txapeldunak erabaki behar lukeela, uste ahal duzu?

—Horrenbestearino ere ez. Neurri batzuk behar dira, noski. Baina esku-ko operazioa izan duen batek arrazoirik aski baduela uste dut partidua atzeratutzeko. Eta midikuaren agiria agertzea nahikoa behar lukeela iruditzen zait, Federazioak partidua atzeratzeko erabakia hartzeko. Erabaki zorrotza hartu duela deritzat, zorrotza eta okerra.

—Hilaren 23an ez duzu, beraz, jokatu?

—Inolaz ere ez. Ez nezake joka. Maiatzaren 17an gaude eta ezkeraz ez dut pelota bat ere jotzen oraindik. Bihar esango dit midikuak ezkeraz jotzen hasi naitekeen ala ez. Oraindik ez dut midikuaren baimenik ezkeraz entrenatzen hasteko, igandean nola aterako naiz, bada, pelotara?

—Jokatuko bazenu ez ahal zinake hobeto geratuko?

—Ez. Gaizki jokatzeotan nahiago dut ez jokatu. Ni beti ondo paratutakoan atera naiz pelotara. Parregarrikeriarik egiterik ez dut nahi izaten. Eginahalak egitea nahi izaten dut. Txapelketa batean diru asko jokatzen da, gainera. Tartean horrenbeste diru denan ni ez naiteke axolakabea izan.

—Lajosek aldi ona du. Irabazteko asmorik bai ahal zenuen?

Retegi eta Lajos

—Bai, konfiantza haundia dut neure buruaz. Ez dut uste galduko nuenik. Lajosek aldi ona du. Baina Lajosek eta nik, biok, onenak emanda gaude. Orain baino hobeak izan ginen biok ere. Hemendik aurrera milagro gutxi egingo dugu, bai hark eta bai nik. Lehengo markak baino hobeak egitea zaila da. Lehengoari eustea ez da gutxi.

—Txapelketa ez jokatzeak kalte haundia ahal du zuretzat?

—Ikaragarria. Kondiziotan ez nagoe-lako txapela galtzeak pena ematen dit. Baina kalterik haundiena jendearek egiten zaio, jende pelotazaleari. Azkenean txapelarik jokatzen ez den txapelketa bat motza gertatzen da. Txapelketarik jokatzen ez den urtea tristetza da pelotazaleentzat. Pelotazaleek dute kalterik haundiena. Aintzakotzat gehiago hartu behar ziren, beraz.

—Federazioak, hobeto pentsaturik, beste zerbait erabaki dezakeela uste ahal duzu?

—Hala nahiko nuke, behintzat. Nere onagatik eta pelotazaleen onagatik txapelketa hau jokatzea nahiko nuke. Horregatik jo dut jo nezakeen bazter guztietara. Federazioak berriz hobeto pentsa dezala nahiko nuke eta beste erabaki bat har dezala. 23an jokatze-ko ez naiz gauza. Hori ez da nere erruz gertatu.

—oOo—

Iñaxio Retegik txapela jokatutakoan galdu nahi luke, ez jokatu gabe. Izugarrizko pena du ezina gertatzeaz. Federazioak oraingo honetan amore emango balu gerorako kalte haundiak sortuko ote lirateke? Eliza ama santak bezalaxe pelotak ere baditu bere jakintsuak.

JULIAN LAJOS

Pelotari saiatua da Julian Lajos. Bestetatik joera desberdinekoa. Aldi ona du azken garai honetan. Sasoiko multil gazteak bazterrean utzi eta azkenerraino iritsi da. Retegiri txapela jokatzeke prest dugu.

—Txapelketako partidua ez atzeratzea erabaki du Federazioak, zer iruditzen zaizu?

—Erdaraz mintzatuko natzaizu. Bar-ka egidazu. Larraintzar, nere jaioterrian, euskaraz badaki jendeak, baina nik ez dakit, zoritxarrez, euskaraz hi-

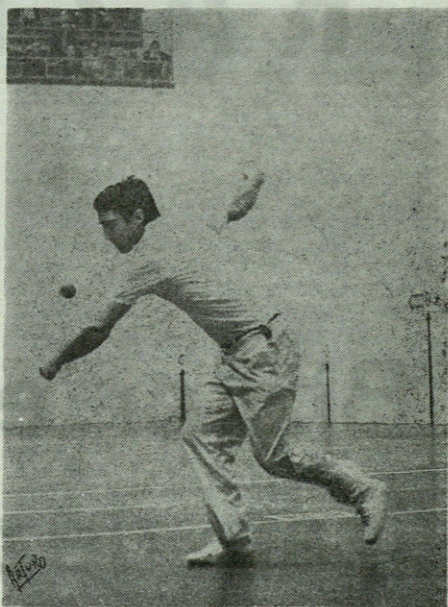
tzegiteko hainbat. Ulertu egiten dut, baina ezin naiz mintzatu.

—Federazioko erabakiaz zer?

—Nik ezin nezake horretaz ezer esan. Erabaki hori hartu du. Zergatik? Hori Federazioak berak esan beharko dizu.

—Eta Retegik hartu duen erabakiaz zer pentsatzen duzu?

—Horretaz ere ez naiteke mintza. Ni ezin naiteke besteren barruan sar. Hori ere Retegiri galdetu beharko diozu. Ni ez naiz nor besteren erabakiak neurtzeko.

—Iñaxio Retegiri irabaziko zenioke-ela uste ahal duzu?

—Ez dakit. Baina eginahalak egin gabe ez nintzateke geratuko.

—Sekulan baino hobeak omen zaude.

—Sasoian nago, baina orain baino hobeak izan nintzen. Guk ez dugu gora egingo honetaz gero. Guk egiten duguna behera egingo dugu.

—Zenbat urte dituzu?

—36 urte ditut. Retegik baino hiru gehiago. Ez naiteke hobetu, beraz.

—Zer nahiago duzu: jokatu gabe txapeldun geratu ala jokatu eta galdu?

—Nik, egia esan, jokatu egin nahi dut. Baita galduko badut ere. Jokatu gabe txapeldun geratze hau triste da, benetan.

—Jokatuko dela uste ahal duzu txapelketa hau?

—Ez dakit ezer. Erantzunaren zai nago. Ez dakit beste erabakirik hartuko duenik Federazioak. Dena den nik jokatu egin nahi nuke. Irabazia kendu nahi nioke txapela.

—oOo—

Julian Lajosek txapelketako partidua jokatu nahi luke. Retegik ere bai. Pelotazaleek ere nahigo lukete, noski, partidua ikusi. Zer erabakiko ote da?

MUTIOZABAL

EUSKAL KAZETARITZA

**Bizkor egoki eta sendoa
izan dezagun**

Egizu harpide berri bat

ZERUKO ARGIA

IZEN-DEITURAK

ZUZENBIDEA

HERRIA **PROBINTZIA**

IPAR EUSKAL HERRIA

ATZOKOA? EDERKI.
ETA ORAINGOA, NOIZ?

Baionako erdal hitzaldien karietara, urtero hiriko liburutegiak zerbaiz gai bereziri eskaintzen dio bere erakusketara. Aurtengoa, maiatz honen lehen astean egin duena, hemeretzigarren mendean ipar Euskal Herriatik eta Biarnotik urrun joan zirenei eskaini die. Orotara, gure ipar aldeak ia berrehun bat mila seme-alaba ikusi omen zituen horrela bere altzotik lanketa joaiten, bereziki hego eta ipar Amerikari buruz. Mende hontan Nafarroak galdu duen jendaldea. Baina, egun Nafarroak badu bere lantegi-sarea, lekuko jendea eta orobat kanpotik etorritakoari ere lanbide eta bizibide emateko. Ipar aldean ez dugu oraino horrelakorik. Hemengo gazteriatik zati bat, orain arte bezala, egunero, astero, hilabetero ixil-ixila bada, frantses estatuko hiri haundietara...

Biziki eder da segur gure historia iraganaz arduratzea eta nolakoa izan den arduratzea. Baina iraganak zer balio du, ororen buru, egungoari, oraingoari, ez bazaio lotzen?

Noiz ikusiko dugu ba, gure ipar herriak bizi duen mingaixto hori xifrekin ofizialki agertua, herriko liburutegian edo herriko etxeko gela eder batetan? Baina, honelako lan bat egiten bada, dudarik ez da ekonomiako eta politikako gorabeherak barnatik hunki litzakeela eta esan gabe doa, gure herrian boterea eskutan dutenek ez dutela horrelakorik nahi.

FRANTSSES KULTURAREN
ZENTROAK BADU DIRU...

Zenbait urte hontan Biarritze hiriak badu frantses kulturaren zentro bat, kazeta, irratia eta gaineratekoetan propaganda ofizialaren fagore guztiak dituen zentroa gainera. Esan gabe doa, ez duela diru eskasik, gobernuak kultur ministerioa bera baitu diru emaile.

Eta ez du gordetzen, izkututzen. Horra nola, maiatz hontan muntatu dituen lauzpost dantzaldien propaganda egiteko, kazeta, irratia eta telebistaz bestalde, Montgolfiere deitu aire-zorro alimale bat Biarritzeko hondartza edo plaiatik airarazi duen eta itsas-hegi alde hontan airez-aire ibilarazi. Ez da bistan da bi sosetan apailatzen horrelako fantesia!

Esan gabe doa, ezin biziz dauden euskal kultur batasunentzat mazelako bat ona dela egitate hori!

IPAR EUSKAL HERRIA
ETA PARIS...

Parisko gobernuak ipar Euskal Herria biziki maite duela, ez dugu erratearen beharrik. Hain maite du non turismo-leku paregabatzat muntatzen ari baitu. Mendialdean itsasegi aldean be-

zala. Turist muntadura hauek ez dira, bistakoa, jende xehe eta langilearentzat asmatuak. Bai, zera! Gobernuaren adiskide dirudun edo kapitalistentzat eginak dira. Hauen pausaleku eta goxaleku bihurtzen ari dute gure herri zati hau.

Ondorioz, gure ekonomia, bizipidea ezin oinarrituz eta indartuz dabila. Han hemenka ikus daiteke bai, noizean behin, lantegi berri bat edo beste irekitzen. Baina, denbora berean aldameanean beste bat edo bi haundiagoak hesiten dira! Lekuko gazteriak eta adineko langileak, sorlekuan bizi nahi du. Baina boterea eskutan dutenek ez dute nahi hemengo gazteria hemen geldidarin, zer gerta ere... hego aldean bezalako gazteria oldartsu eta jazarle bat ez dadin ager plazaratu!

Mendialdeko laborariak, ixilik egon daitezken eta ez sobera mugitu ezin bizi gatik, ditu ororen buru, gobernuak diruz laguntzen.

Ekonomia saileko ekintza ongi karkulatu horri, gogomailako beste logailu bat ematen dio gainera. Hortarako noiz-behinka, eta behar-ordua delarik ohiki baino gehixeago, bidaltzen ditu bere ministro eta aitzindari aipuak, jendea haien esanei ahoa zabalik so egon dadin eta lekuko herri-gizonak haiek jin-aldi bakoitz hitzematzen dituzten diru-laguntzei. Horrela ibiliak zaizkigu azken denbora hautan, barneko ministroa, kulturakoa, harmadakoa ere, uni-bertsitatekoa eta beste.

Ibilaldi horiek denek uzten duten mezua haxe da: ipar aldeko euskaldunek, egun sekulan baino frantsesago agertu behar dutela, Parisko gobernuak hain baitu amultsuki laguntzen, zeren, gur herri zati hau ere, betroinak eta kortzak bezala beregain jarri beharrez jartzaren has baledi, orduan nola bizi behar luke ipar Euskal Herriak? Miseria gorrian liteke...!

Eta zorigaitzez euskaldunentzat, airtortu behar da hemen doi-doi agertu dugun frantses politika honek ba duela eragin frantses estatu barneko kolonia ttipi hontan. Ez da esana ordea, hamar urteren buruan eragin eta ondorio berak izanen dituela. Gauden beha!

DONIBANE LOHITZUNEKO
ARRANTZALEAK

Donibane Lohitzuneko arrantzaleek izanen dute oraino arrenkuratzeko arrazoinik. Joan den hilabetean, arrantzatza txarra egin baitute. Orotara 158.643 kilo arrain baizik ez dute bildu beren saretarra. Aitzineko urtean, hilabete berean, miliun bat kiloz goiti bildu zuten. Agian, hilabete hau hobea izanen dute.

XUBEROKO EHIZI-LEKUAK
SALDU DIRA

Xuberoan ehizi-lekurik hoberenak

azken bi igande hauetan saldu dira, Atarratzen. Enkartan, ohituraren arabera. Lehen aldian, hogeita-hamar bat leku, 190.000 libera berrientzat. Bigarren aldian, airera tirokatzeko lekuak, merkeago bistan.

Hemen ere, betiko kontua. Lekuko eta kanpoko dirudunek erosten dituztela ehizi-lekurik hoberenak. Eta lekuko laborari eta langile soilek ez dutela gero ehizbide haundirik. Aurtan ere izanen ote de Xuberon, ehizitik sortu kalapitarik?

BAIONAKO OSPITALEA
BERRITZEN ARI

Baionako Ospitale haundia, urtetik urtera berritzen ari zaigu. 1973-an, bost estaia edo pisoko hegal bat altxatua zuten. Hegal hontan aurkitzen dira medikuen laneko gelak, gain-gainetik tresnatuak eta haurren artalekuak.

Orain bigarren hegal bat, berdin bost estaia, eraiki beharra dute. Obralariak hasiak dira, eta heldu den otsailko bururatuak izanen dira, oraingo uestez. Etxe berri honek hirurogei bat ohe izanen du eta medikuen lan-bereziatarako ta kontsultetarako muntatuak izanen diren gelak.

Lehenik egin hegala eta orain egin gogo dutena, hau egin bezain laster, elkarri lotuko dituzte beste artaleku berezi bat altxatuz. Hemen sartuko dituzte sei operagela, farmazia bat, bost radiogela eta beste zain-radiogela bat, hau zainetarik eri direnentzat tresnatua izanen dena. Horra bigarren lan saila.

Hirugarren sail batetan, hunek 1979-an bururatu izan behar du, beste bost estaia hegal bat eraikiko dute, orotara ehun ta hoge ohe kokatuko dituen operatuentzat eta beste hoge ta hamar zainetarik eri direnentzat.

Ikusten denez beraz, Baionako ospitaleak, gain gainetik hartuko du berrialdi bat ona.

TALDE LANETIK SORTZEN
DEN LEHEN ANTZERKIA...

Etxe-sartzea deitu antzerkia, Daniel Landart-ek idatzi duena, taldelan jarraiki eta jori baten lehen fruitua dugu. Antzerki hori, Baigorriko gaztek, Kristiana Etxaluz eta Daniel Landart-en laguntzarekin muntatu dute, eta nor nahik errazki asma dezake zer lana eskatu dukeen horrelako obra batek.

Lehenik Baigorri eta gero Irisarrin (beste zenbait lekutan ere eman beharra omen dute) hartu duten arrakasta segur ongi merezitua zuten antzerki berri horretan parte hartu duten guzti-ek.

Erran dezagun bestalde, molde hori hain zaiotela gustatu beste teatrolari gazte batzuei, non Aldude-Urepeleko antzerkilariak nahi baitute orain bide beretik abiatu, heldu den neguan emanen duten antzerkiaren apailatzen. Ku-raia on!

andoain

Gaurko hau argitara irteterako «Gurutz» jaialdiak joanak izanen dira. «Joanak joan» da esaera zaharra eta zorritzarrez horrela gertatu ohi da: joanak, sarritan ahanzi egiten ditugu. Ubilluts, Azelain, Azelaingo zubi sorgintsua haustu zizkiguten eta horiek haustuaz geroz, gure asaba zaharrek eginiko arte lan eder halek ez ditugu gehiago ikusiko. Andoaingo herri xehe hau, hontan ere atzeraka. Antzinako arte lan gutxi dugu eta edertasun horiek badoaz eta inork tutik esan gabe doaz. Laster beste etxe zahar bat haustu nahi dute: mila urte ba omen ditu (Nik ez dut uste). Bere barruan dauden lanak nahiko ederak dira. Oraintxe arte babestu du sendi jator bat, baina horri ere bere garaia heldu zaio. Garai gaiztoa benetan! Andoainean, Gipuzkoan, honelako arte lan horien alde zerbait egingo duenik, ez ote da inor? Herriko-etxea, Aurrezki kutxak? Inork ez ote du bere santzoa horien alde zabalduko? Joanak joan! Jaialdiek joan, zaharrek joan, edertasunak ken, haustu, jauzi, hil, bukatu. ¡Gizalege ituna, gizabide makala, elkarte kazkarra! Jan, lo egin, jolas egin! Besterik ez... Ni nauk, hi ez haiz, hura ez duk: dirua, aberastu, puztu, harrotu, eta garaia heldu denean... zulara! Besterik zer? Izpirituak... zer? Sentipenik ez? Abere ote? Jaialdiak? Gurutzerik ez; nagitasuna. Bihozkadarik ez: abere. Goazen bide hortatik aurrera eta Andoain eta Euskal Herria laster dira poto eginda!

Agur jaialdiek, agur Azelain, agur Ubiluts eta agur sorginkeriak! Agur «Torre-Mayor»! Gu, herrikook, ixilik, mutu! Arrotzak agintzen, arrotzak nagusi giro arrotza erantsi nahiez. Gure kutsua arrotzei erantsi orde, gu ari gara arrotzen kutsua gureganatzen. Eta zer? Euskaraz zertarako? Euskal Herria bizi ala ez bizi, zer? Haunditasuna behar dugu, agintza behar dugu, gure herri txikia ahanzi behar dugu; eredu bezala azaltzen diren herriek behar ditugu agintari. Mendekatu gaituela? Gutxi axola! Gure nortasunari eutsi nahiean, burrukan zertan ibili! Betirako etsi dezagun eta arrotzen zurrumbilao murgildu gaiten. Ez, hori ez dugu nahi... Ez dugula nahi? Hori egiten ari gara bada eta guk horrela uste ez izanarren eta gu ohartu gabe bagoaz eta arrotzek zuzendutako bideetatik goaz.

Eguzkia basotik irten da: bere argiaren printzak nunahi zabaltzen dira... Gure Herrira, eguzkiaren printzarik oraindik ez da iritxi. Noiz? Hitzak guk dugu: Herria gurea zen, gizartea gurea zen. Guzia beste utzi behar ote diegu? Gure hitzak noiz hasi behar dute gure ahoetatik irteten? Gure eginbeharrak noiz osatu behar ditugu? Gure Euskal sena osorik galdu ote dugu?

lazkao

HERRIKO FESTAK

Aspaldiko urteetan ez bezala ospatu dira aurtengo herriko jaia.

Xehetasunak bazter utziz, zenbait puntu nabarmen agertu nahi nuke.

Presupuesto.—Jakina da, Udaletxea aurtengo aski eskuzabal agertu dela. Jaitarako ipini duen diru mordoagatik baino gehiago, festen antolaketa, neurri handian, oinarriko jendearen esku utzi duelako.

Badakit, guztiak ez direla bat etorriko iritzi horrekin. Esaterako, Lazkao mendiko jendea. Horrek ere, alabaina, beste urte batetan, konponketa gizon-tsuagorik izango ahal du.

Dena den eta oro har, akats hori akats txikitat jo genezake.

Ikastolaren aldeko jaia.—Herriko jaietatik tanto asko jaso duena, dudarik gabe, ikastola izan dugu: taberna, jaialdia, «verbena...» Jendearen lana aupagarria benetan lan horiek aurrera eramateko.

HEGAN musika taldea.—Aurtengo jaietako gauza berrietako bat (beste gorago aipatu «Verbena») HEGAN musika taldea izan da. Egiaz, txalogarria talde hori ekartzeko modua egin duen batzordea, eta ahalbide hori eman duen Udaletxea.

Badakigu kontrako kritikariak izan dela. Guztia euskaraz kantatu duela eta. Grinak itsuak omen dira, eta grinaz jokatzaren dutenak ere itsu beharko. Horra. Horixe litzateke kritika horri eman lekiokoen erantzuna.

Baina, gure herri hontako itsu-mutiei argigarri izan dakielakoan, hona zenbait oharpen: noiztik da jokatzeko kriterioa beste urteetan honela edo hala egin delakoa?, ez ote dugu kriterio bakarra Euskal Herrian gaudelakoa, eta Lazkao? gaztelauetan hainbesteko kupida duten horiek zertaraino arduratu dira bazterretan ingelesez kantatzen denean?; azkenik, euskaraz ezer kantatzen ez den zuloetan «zer-edo-zer» euskaraz egin dadin arduratu ote da gure «sozialista-sozialista» jende hori?

Eta kritika aipatzen dugunez gero, aipa dezagun arrazoiakzako deritzagun beste hau: tabernetan, zenbait aparte (hauen artean Ikastolarena), horiek «Sablazoak» eman direnak!, entzun dugu.

Hitz batetan esateko, aspaldi hontan ezbezala, aurtengoak itxura xamarrekoak izan ditugu. Eta itxura xamarrekoak zera esan nahi du: gauza normal xamarra. Noiz jabetu behar dugu, ez dela gauza normala, zinemara joan eta guztia erdaraz entzun beharra?, tabernara joan eta aurrean jartzen dituzten telebista erdaraz entzun beharra?, karreteran zehar ibili eta indikadore bezala jartzen dizkiguten seinaldoreak. Gaztela edo Andaluziako erdi-adineko gizon sonbrailudun bat ikusi beharra?, herri jaietara joan eta «Tiovivo» eta musikatalde eta beste erdaraz entzun beharra? Noiz hartu behar ditu jendeak gauza horiek guztiak anormaltzat? Okerragoa dena, ordea: Hegan bezalako talde bat herrira ekarri eta haren saioaldiak anormaltzat jotzea! Hortaraino heldu gara!

Zorionak, beraz, Lazkao aurtengo jaien antolatzaileei; Udaletxea barne. Gogoan ukan dezatela, ordea, gauza normal bat besterik ez dutela egin.

METTAL-ITURRI

ataun

Aia hauzoko pestaburuak: Urtero bezala, aiatar gazteek beren jai bereziak eratu dituzte. Jaso berria dugu bertako egitaraua. Hauzo honetako jaiak ataundarrontzat beti izan ohi dute halako kutsu berezi bat. Garai bateko «Xantixalak» oraindik ahazteko daude. Hain hauzo txikia izanik, beste edozein herriren hainako jaiak eratu ohi dituzte. Jarrai horrela.

Hil honen 29an, goizetik, ORIA ANAI-AK bazterrak astintzeko prest izango dira. Eta iluntzeko 9etan, Debako antzerki-taldeak bere lan bat azalduko digu. Ondoren, erromeria batez eguna bukatuz.

30ean HAURREN EGUNA. Goizean herriko txistularien saioa, haur jolasak eta trikitixa. Arratsalde Donostiako Kresala taldearen DANTZA SAIOA, eta ondoren Dantzari Txikien Lehiaketa. Egun hau, erromeria batez amaituko da.

Maiatzaren azken eguna ere, ikusmiraz josirik dago. 11etan bertako gazteen arteko txirindulari lehiaketa. 12etan toka txapelketa eta trikitixa. Arratsalde 7etan soka-tira eta jaietara amaiera emateko Oria anaiekin aspertu arteko erromeria.

Ikusten denez, festa giroa zenbait kultur ekintzari loturik doa. Ez da errepitu txarra beste batzuentzat ere.

azkoitia

Lehenengo igandean, hilak 9, etorri ziren gure herrira bailadako gaixo eta laguntzaile taldea, egun alai bat igarotzeko asmotan.

Goizean, 11-tan eman genuen meza. Bertan taldeko gazte batek garbi agertu zigan bere bizieraren garrantza gure gizartearen: Eo'okitasunik ez, oztopo gehiegi: lantokietan sartzeko eta beste zenbait lekuetan. Bere kezka nagusia zera da, pertsona oso bezala ez ditugula onartzen. Horretarako biltzen dira gaixoak: Bere arazoak aztertze eta bidetzeko, pertsona bezala gizaratean lana egiteko.

Meza ondoren bazkaltzera bildu ginen herriko frontoian. Gaztetxoek eta laguntzaileek prestatu zuten bazkaria eta umore onez egon ginen elkarrekin.

Pozgarria benetan horrela elkartzea, gaixoak ezagutzea, lagunak egitea. Denok dugu zerbait egiteko, gaixo hauek bere osotasunera hel daitezen, daukaten oztopo guztiak aldentzen lagunduz. Beharrean dagoenari zor diogu laguntza.

Beste herrietan bezala, nahi dutenek, gaixoen elkarretarako bazkide eginez parte har dezake zuzenago beharrezko lanbide honetan. Nahi duenak, ateak irekirik dauzka.

Lan egin zuten guzietan esker, egun alai bat igaro ahal izan zuten gure bailadako gaixoak. Nahi duzuen arte.

ataun

HAURKIDE

Jendeak ez badaki ere Sanmartin hauzoan haur eta gaztetxoan mailan, lanean gogor ari den elkarte bat badugu. Adin honetan sortzen den hutsunea nahiko ondo betetzen du. Batez ere jai eta igandeetan hauzoko haurrek badute non jolas eta ikusmira ugari, ostikoketa saioak, kultur-lehiaketak etab. Iluntzetan berriz zinema saioa. Haur hauek guk garai batez eta orain ere askotan lortzen ez dugun atseginean ikusten ditugu. Lehen esan dugun bezala kultur-giroa ere euskal arnasa batez jorratzen da. Lan hau eta elkarte barnean sortzen diren beste mila arazo zuzentzeko, ezin ahaz genezake Xabier apaizak daraman lan gogor eta gaitza. Berari esker sortu eta indartu da Ataungo haurren elkarte hau. Gure laguntza ere Xabier, hor duzu, nahi duzunerako.

AIZKOATE

Aspaldi honetan Elkarte hau Kultur Elkarte bezala edukia izan da, baina hala ere, izen hutsean gelditu da eranskin hori. Baina azken zurrumurruek diotenez batzuek oraindik zalantzan jartzen dute, hain garrantzizko eginkizun hau. Batez ere horiei zuzendua doa hau. Kultur izena eramatea ez dela aski. Beti tripa-zakua nola bete pentsatzen egotea, nahiko motza dela deritzagu. Garai batez kirpletarako hainbat eta hainbat diru ematen bazen, gaurko herriko beharrak ikusirik ezin ote dago jan-saioak utzi gabe, behar horiei neurri batetan behintzat erantzun? Elkar ezin ikusirik jarrita ez ote da elkarte lehenean eroriko?...

HAURREN HEZKETA

Joan zen larunbatean hilak 8, Gabileneko 5. mailako haurrek ohiturazko irteera bat egin zuten, Pasai, Hondarrabia eta Euskal Herria banatzen duen Bidasoa hibaia ikusiz. Itxura denez arratsalde batetarako egitarau luzea. Dena dela denentzat nahiko atsegin izan zen.

FRONTOI BERRI BAT?

Ez da zurrumurru txarra, egia ote? Bai kontuak kontu berri hau herrian zabaltzen hasia da. Itxura denez «alkateak» horrelako zerbait proposatu omen zuen, aurreko bilera batetan. Bere ustez frontoi hau, estalia noski eta parking eta guzti, Sangregorio hauzoan behar litzake, bera hangoa denez gero... eta batez ere parking delakoa oso ondo letorkiokelako. Beharbada gaizki pentsatzea izango da, baina jendeak hala dio hortik zehar... Gure iritziz, eta entzun ditugunak entzunik, asmo horren aldekorik ez baita azaldu, egungo herriari eta etorkizunari begira behereko hauzoan, hau da, Sanmartinen legokeela egokien deritzagu, eta horrela diote askok eta askok. Gauza hauetan herri guztiaren onari begiratzeko ez bazaio, ez dugu frontoirik nahi. Baten iritzia beti aurrera eramaten asperturik gaude. Herriak erabaki behar du hauzi hau.

PUENTE DEL CUERNO

Anaitasuna aldizkarian euskarazko astakeriak sarituak izan ohi dira, eta guk ere oraingoan lehenengo salatu eta ondoren saritu egin beharko dugu. Berri hau Beasaingo Aitzgorri Mendi Elkartetik dator kigu. Urtero mendi elkartean ateratzen ohi den egitarauan irakurria dugu izen hori.

Eta leku hori Ataunen dagoela jakitean, erabat harriturik gelditu gara. Troskaeta hartzulo ospetsuaren barnean aurkitzen den iturriari erdal izen lotsagarri bat ezarri diote, jatorrizko euskal izena bazterturik. Iturri bertan dioenez, TXUTITURRIETA du izena, eta iturri hau Imaztar Pellok antolatu eta moldatu zuen, eta bai adar batzuk ipini ere edergarri bezala. Eta begira, noraino iristen den zenbaiten ezjakintasuna, PUENTE DEL CUERNO, izen arrotz bezain traketsa jarritz.

Honetan ere arrotz indarrak nagusitu behar ote dira bada? Euskal izena duen elkarte batentzat ez da propaganda oso egokia. Eta ahal den azkarren oker hau zuzentzeko eskatzen diegu.

durango

HERRIKO ELKARTEAK ETA HIZKUNTZA

Badira hiruzpalau hilabete Gerediagak eskualdeko Herriko Etxei gutun bat bidali ziena euskararentzako laguntza eskatzen. Baita ere zenbait hilabete, herriko elkarte guztiak hori ondo ikusiz, beste gutun baten eskari haik ontzat ematen zituztena eta... kitto! hor amaitu ziren kontu guztiak, gutun bitan egindako eskarietan.

Gutunari Ermako Udalak bakarrik erantzun zion, eskariak kontuan hartzen zirela esanez, beste guztiak gaur arte mutu daude.

Argi nabari zaigu eskari hutsak baino zerbait gehiago behar dela egin euskararen normalizazioa lortzeko, **ekin-tzak aurrean ditugularik** has gaitezen gure Udaletxeetara deika.

C.E.C.O.

Euskadi mailan langile komisiotako Koordinatzaile honek biltzar bat egin nahi izan zuen Apirilaren 25ean Durangon.

Haserarako baziren 2.000tik gora bildutakoak baina Goardizibilek ez zieten utzi ezer egiten. Lau arduradun izan ziren diruz zigortuak eta espetxean daude.

AMILKETAK

Durangaldeko gaingarrak hainbat bider ezagutu dute heriotza. Labankada bat, pauso txar bat eta horra hor ezbeharra. Hainbat jendeak galdu du bizia hemengo labar eta amildegiatan.

Apirilaren azkenetik maiatzaren lehenetara hamabost egun barruan, beste mutil gazte bik galdu dute bizia.

Lehena Untxilaitzen erori zen, 16 urte bakarrik zituen, Barakaldokoa izanik eta bestea Gazteizkoa, 18 urtez,

Elgoi inguruan, Anbotoko gaingarretatik Arrasolarantz amildu zen.

UMEEN EGUNA

Aurreragoko urteetan bezala, aurrean ere, Txoritxu Alaikoek antolatutako UMEEN EUSKAL JAIA ospatuko da Ekainaren 6an.

Bezperan danborradaz emango zaio hasiera jaiari, hurrengo egunean Euskal Herriko lau hegaletako umeen dantza taldeak bilduko direlarik.

HITZALDIAK

Geroaz, etorkizunaz eta beste zerbaitz antolatuta genuen mahai ingurua goitik debekatu ondoren, antolatzeko genituen beste bi, irratiez eta aldizkarietaz, behetik urketu ditugu geuk zeren horixe duk goikoei gauzak errazteko, leuntzeko erarik onena.

Martxa horretan jokatzeko ez dugu izan behar beldurrik, ez noski!

hernani

BERROGEI HARPIDE BERRI

Bai, berrogei harpide berri ditu Zeruko Argiak Hernanin. Batzuk Hernanin bertakoak, besteak Ereñozu bailarakoak. Berri pozgarria benetan. Ez dut uste ordea, hortan geldituko garenik. Badirudi jendea kezkatutako dagoela eta ziur gaude denbora gutxi barru Hernanin dagokion harpide mordoska izango duela.

Dagokion neurri horretara iristeko lan apur bat egin behar genuke hernaniarrok. Denok saiatzen bagara lortuko dugu gauza onik. Zeruko Argiak ongi dio: «Egizu harpide berri bat».

«Euskal kazetaritzaren urtea» dugu 1976. Euskal aldizkariak (Zeruko Argia tartean) berritu egin dira, herriarentzat mesedegarri izango den kultur-bide, alfabetatze-bide beharrezko bat eskeintzen digute euskal aldizkariak.

Gu ezin gintezke lotan geldi. Euskal aldizkariak beharrezkoa dute gure laguntza.

«Egizu harpide berri bat».

IKASTOLA BERRIA

Sortu berria da Hernanin Ikastola berria. Langille Cooperativa. Jaio berria da eta jakina, ikastola guztien arazoa: diru eskasia. Langille Ikastolari buruz balegoke zer esanik baina utz dezagun lan hau, azterketa hau, geroxeagoko.

Gaur, Langille ikastolaren sortzaileek antolatutako Jaialdi baten berri ematera gatozkizue. Esan dut diruz oso eskas aurkitzen dela ikastola berria baina herriak dagokion erantzun jator bat emango diolakoan nago. Behar beharrezkoa da.

Xox batzuk bil daitezen bertsolari Jaialdi bat antolatu dute Maiatzaren 26rako. Kantatzekoak hauk dira: Agirre, Lizaso, Murua, Lazkano, Igarzabal eta Gorrotxategi.

Jaialdia Galarreta Pelotalekuan egingo da gaueko hamarretan. Batzuk bertso zale garelako eta besteak laguntzaile gisa, joan gaitezen Galarretara 26an. Langille ikastolaren alde badu gure herriak betebeharrak bat.

Beasain

AGURRA

Aurten ere heldu zaizkigu Loinatzak eta beste behin, herriko Jai Nagusietan barrera murgilduko gara. Eguraldia, ez dakigu nolakoa izanen den, baina aurtengo udaberrian zehar Beasainen izan dugun giroaren berri badakigu. Penamenik eta erasorik ez da falta. Agian, inoiz baino gehiago ageri dira, baina beti goibel eta kokildurik ezin gintezke bizi eta dena piktara ere ez daiteke bota.

Ospa ditzagun Loinatzak izenak eskatzen duen eran, euskaldun bezala, euskal nortasun eta jakinduriari bultzada bat edo agian hobeki, norbereganatze bat eskainiz. Ikuskizunez gozatzagun, hitzaldien mamiz jabe gaitezen eta gure beharrianik premiatsuenek kontura gaitezten. Beasaindar bakoitzak hau lor dezan saia gaitezten.

Besterik ez, ahalik eta ongien igaro ditzazuela nola herritar ala kanpoherriko.

MURUMENDI

Duela hiru bat urte, Beasaingo dendari iaio batzuk, ideia bakun bat izan zuten (bakuna jende mota honen artean), hots, Dendari Elkarte bat sortu eta merkatalgo arloa bizkortu salerosketa ugalduez, herriari nahiz inguruari begira. Gaur, 50 bat dendari badirela kontu Elkarteko eta janari dendak sartzen ez direnez, zerbait baino gehiago da noski herriaren bizitzan.

Elkartearen helburu nagusia beti ere, salerosketaren eragina bultzatu eta ahal duten etekinik handiena lortzea da noski. Halere, bertako merkatalgo mugimendu bati begira, beti ere hobe da teke herritarrek eragindako mugimendua, handi izatera heltzea, kanpotik heuren probetxu bakarrerako dirudunek sortutako zerbait baino...

Dena den, Elkarte honek, halako aurpegitxo bat ere azaldu zuen (gutxi izan arren zerbait zen) Lazkao-txikiri Donostian eskainitako omenaldian eta berriro ere bide herrikoiei heldurik dabilela kontu. Herriko lantegi batetako egoera zela bide eta... hainbat denborako grebaldian eskua luzatu ere, luzatu bide du eta orain berriz, herriko Jai Nagusiak datozelarik, euskal kutsuko zerbait eskaini nahi duela jakin dut.

Hain zuzen ere, Elkarte indartuz joan den eran, urtean zehar egiten dituen 3 zozketetako sariak ere ugalduz joan bide dira eta ekainaren 2koan adibidez, 155.000 pezetaren balioa eskaintzen da 5 saritan banaturik. Era berean, Elkarte beraren barne arazoak eta bar-

BEASAINGO DENDARI ELKARTEA

neko direnen joera desberdinak ere, bi-ziago piztu bide dira, baina tira, elkarte zentzu batez konpontzen direla dirudi eta azken batez herrikoitasuna gailentzen dela gehiengo baten iritzian.

Hau dena noski, herriak bizi duen giroaren fruitu da eta hildo horri jarraiki edo... Azentzio bezperan eta gaueko 10,30etan, (lerro hauk argitaratzerako ospatua) jaialdi bat antolatu dute KRESALA ondarrutarren emanaldi batez. Lehen ere beren MARINELAK eskaini ziguten eta jendea ez dagoke ahazturik. Orain aldiz, BIZIA EMATEN DUGU BIZIAGATIK (Atako banda, heurak diotenez). Egia da noski esaera hori edozein langilerentzat, baina bereziki arrantzalearentzat. Mota berriko jaialdia omen da. Zinez, poema nahiz abestaldeztaldez baliaturik eskaintzen bide dute

heuren mezua. Ikus dezagun ondarrutarrek eskaintzen digutena!

Sarrerak 175 eta 150 pezetan izanen omen dira. Garesti lirudieko zenbait baina kosta ere horrela egiten da gaur egun. Datozeneri zerbait emanik eta Usurbe zinegelak nahiz estadiaren zer-gek kentzen dutenarekin 100.000 pezetaz goitik kostako dela esan didate. Gauzok duten arriskua ere kontutan harturik eta gelditzen den apurra Ikastolarentzat izanen delarik (heurak ez dute dirurik jasoko eta beste laguntzarik ez dute diru aldetik beren kutxa izan ezik...) ez da gehiegikeria izanen, nahiz eta ordaindu behar duenarentzat nahikoa izan. Agian badukegu aurten, gela berean 250 pezeta kobratuko den jota jaialdiren bat...

Ondarrutarren eskaintza bikain horretan emanen omen zaio azkenik Lazkao-txikiri bere brontzezko irudia, Dendari Elkarte honek eskaintzen dionez eta Donostiako Baldan agindu zenez.

Honerraino Dendari Elkartearen ideia. Patxarakoa den arren, bide herrikoia autatu du Elkarte honek eta Beasain nahiz inguruko jendeari dagokionez antolatzen ditu bere ekintzarik behinenak. Bestalde, ez dezagun ahaztu beti ere, merkatalgo interesak izanen dituela buruan, baina merkatalgo herrikoia egiten duen artean onuragarri dela deritzat. Ohar bat egin nahi nieke ordea, alegia, sari-txartelak eta abar... euskaraz eta erdaraz ere egin daitezkeela alegia, eta ordua ere badela...

**aurrezki kutxa
ziurtasuna
eta geroa**

**CAJA DE AHORROS
MUNICIPAL
DE PAMPLONA**

BEASAINGO EUSKALDUN HIZTUN HORRI

Gaurkoan eta Herriko Jai Nagusiak direla bide, hiri zuzendu nahi dizkiat lerro hauk: Euskaraz mintzatzeko hainbat haizen horri. Etxeko gurasoek eta beharbada hauzotarrrek irakatsi zieten euskaraz mintzatzeko. Agian Beasainen bertan edo agian beste herrixko euskaldunagoren batetan.

Dena den, hi Beasainen bizi haiz orain. Hitzegiten duk zerbait euskaraz euskaldun batzuekin, baina erdeldunik bada, oso eskubidezale portatuko haiz (beraien eskubidezale gehienetan behintzat, euskara heurtzat ere bigarren mailako duanez). Denak ulertzen dutelakoa, beti ere kontuan hartuko duk eta oinarri hori ongi zaindu ere bai.

Mirariz irakurriko duk zerbait euskaraz eta idatzi behin ere ez. Horrela jarraiki, urte gutxiaren barruan, hekien aurrerakia gaitzen hoala ohar hinteke azterketarik egiten bahu. Joskera traketsa eta aditzaren falta nabaritzen zaizkik eta geroz eta zailago zaik nahi duana euskaraz esatea. Halere, inoiz kapaz haiz euskal hitz edo abizenen baten jatorria aztertzeke...

Horrela jarraituz, hire ondorengo belaunaldia ez duk gai izanen hik galduak bereganatzeko. Ez ta ikastolan ibilita ere (honekin ez diat esan nahi han ezer ez dutela ikasiko; beharrik!, hik galdutako ona, gerora oso nekez eskura dezaketela baizik).

Egoera honetan egonik, badakik gaueskola bat badela Euskaraz iaiotzeko. Idazten eta irakurtzen trebatzeko eta edozertaz mintza ahal izateko. Baina ez; hori dirudienez, betiko saltseroentzat duk, edo ta gramatikoentzat beharbada...

Gero, edozein tokitan euskaraz ere zerbait idatzi beharra somatzen baduk, edo ta bestez baliatu beharko duk ala astakeriaren bat jarriko duk. Baina hiri ez dagokik nonbait ikasten saiatzerik... Hori, haurrak ikastolan egin behar diate... edo ta gatzetxoak...

Ez adiskide, ez! Oraindaino aukerarik izan ez baduk ere, orain baduk eta ez ziagok aitzakiarik! Heldu duk heu euskaraz trebatzeko garaia eta ekiok lanari! Urrian hasten duk urtero gaueskolako ikastaroa. Hemen esaten denetik kanpoan aurki bahadi, ZORIONAK! Baina hemen aipatzen den egoeran bahago, garaia heldu duk eta hoa Urrian ikastaroa hastera. Alfabetatze bat ez zaik gaizki etorriko. Zai gelditzen natzaik!

Gizakientzat idatzita bezala azaltzen den arren, hirtzat ere berdin dun emakume! Zai gelditzen natzain!

Modas

DORITA

Neurrira josten da

Gaurko tankerakoak

Emakumezkoentzat batipal

Mayor, 1 - Tel. 880881

BEASAIN

Ignacio Oyarbide Erro

Oyarbide muebleak.

Sukaldeko guztia.

XEY-ren banatzaile

Igartza-Etxea, 2 eta Esteban Lasa, 4

Telf. 882621 eta 880075

— BEASAIN —

AZPEITIA ANAIK, S. A.

Makinak lan-tresnak

Monorail «Azpeiti»-ren egileak

Garabi-Zubi ta Txirrintoltza, ta abar

Telf. 880954 eta 880950

— BEASAIN —

Superlimpieza

URBASA

Lehorrean garbitzen du

Antezkoa batipat

Tercio Oriamendi

— BEASAIN —

Auto Escuela

Iradier-Goitia

Lekuak eta bideak examinetan bezalakoak
Oriamendi, 23

Telf. 891347 eta 891613

BEASAIN

Ataun-bidean. Poligono 32

Telf. 882545

LAZKAO

ERAIKI

Sanitari gauzak

Sukaldeko muebleak

Kristal-jartzeak

Etxagintzako gauzak

ROCALLA, S.A. ren banatzaile

Oriamendi, 27

Telf. 880198

— BEASAIN —

BEASAIN

Autoservicio ANDONE

Igartza-Etxea, 2

— BEASAIN —

Sastreria JAUREGUI

Joskindegia

Kale Nagusia, 19 eta S. Inazio, 9

Telf. 891865

— BEASAIN —

Superlimpieza LOINAZ

Oin-oihalak, antea eta
edozer jantzi garbitzen da

Mayor, 34

Telf. 882016

— BEASAIN —

Gestoria GOENAGA

Matrikulatzeak, pasaporteak, jabe-aldatzeak
Agiriak, berrazterpenak, baimenak, bahiturak
gizarte-aseguruak, zerga-arazoak.

Kale Nagusia, 2

Telf. 880623

— BEASAIN —

MAPFRE

GOIHERRI

Zure seguruaren erraxtasuna

Mayor, 2

— BEASAIN —

Suministros JELASA

Makina-Erremintak

Ordezkaritza: Bidebarrieta, 31 (Eibar)

Etxea: Av. Navarra, 45

Telf. 881743-880960

— BEASAIN —

Electrodomesticos GUIPUZCOA

INTER etxearen banatzaile

S. Inazio, 5

Telf. 880859

— BEASAIN —

BEASAIN

Hotel - Residencia URTEAGA

Telf. 880850 - 4 - 8

— BEASAIN —

Muebles AMAYA

Ikus-lekua beti irekirik

S. Inazio, 2

Telf. 881175

— BEASAIN —

Auto-Recambios GOYERRI, S. L.

Berebilentzat edozer pieza

Av. Navarra, 29

Telf. 880270-880576

— BEASAIN —

JESUS ERGUIN ETXEBARRIA

Nacional Hispanica Aseguradora, S.A.-ko
Agente orokorra.

Era askotako aseguruak

Mayor, 2-1.º

Telf. 880467

— BEASAIN —

OPTICA

RELOGERIA - JOYERIA

I M A Z

BEASAIN - ZUMARRAGA

URIBE - ETXEBARRIA

Liburutegia ta ofizinetarakoak
Irarkola-Industria Kartoigintza

Telef.: Lentegikoa 880460

Extekoa 880285

— BEASAIN —

PASTELERIA-CONFITERIA-BOMBONERIA

JOSE IRAOLA

Mayor, 32

Telf. 891209

— BEASAIN —

"Salleko Adiskideak" Dantzataldea

Badugu herrian izen hori duen dantzatalde bat azken urteotan. Zenbait aldiz dantzatzeko ikusiak ditudan arren, banuen jakin minik talde honi buruz. Bestalde, herrian ez ditugu samaldaka, (zoritzarrez) horrelako taldeak. Horregatik bada, interesgarri iruditzen zait talde honen berri Z. A.-ko orrialdeetan ematea. Beren berri jakin ahal izateko, Santa Maria kaleko etxape batetara jo dut, Romualdo (Salletar Anaidikoa) lagun harturik. Argi xume batzuen pean, han aurkitu dut hamabosteko bat zoruko hautsak astintzen. Romualdo Anaiak, bi gazte aurkeztu dit berehala: M.ª Jesus eta Joakin. Hiruren-gandik jaso ditut ondoko xehetasunok:

—SALLEKO ADISKIDEAK, gazte-txoen dantzatalde bezala ezagutzen du-gu. Zenbat gaztetxo biltzen du une honetan eta nola banatuak?

—55-60ren bat gaztetxo biltzen du une honetan. Horietatik 30eko bat 13-14 urtekoak eta gainontzekoak 6tik 9ra bitartekoak. Mutilak 22 edo... gainontzekoak neskak. Gainera, 10 txistulari ere baditugu.

—Zenbat denbora da hasi zinetela eta nolaz?

—Orain 4 urte edo... hasi zen taldea mutil hutsez. Neskak, orain urte t'erdi edo... erantsi ziren. Loinazko San Martin Ikastetxeko Zuzendariak, herri-gauzak eragin nahirik hartu zuen asmoa eta lehen ikasle izanengana erantzun ona bilatu zuen... —dio Romualdok—.

—Nortzuk dituzue Irakasle?

—Une honetan hiru hauek ditugu: Martin Iraola, M.ª Jesus Alvarez eta M.ª Karmen Huizi, baina laugarren bat ez dugu aipatu gabe utzi nahi, Raimundo Gamaio alegia. Orain soldadu den arren, taldeari eragin handia emana da urteotan.

—Dantza mota asko dantzatzeko ahal du talde honek?

—Bai. Euskal Herriko probintzia gehienetakoak dantzatzeko dituzte gazte-txoek. Guztira 30ekoren bat bai...

—Ez da gutxi, alajaina... Eta, irtera asko egin ahal duzue?

—Ez. Oso gutxi. Herrian, urtean behin edo beste. Guk askoz ere gehiago nahi genuke. Kanpoan berriz, Legazpia, Andoain, Ormaiztegui, Olaberria... eta ez dakit bestetan izan garen... Ez gara oso ezagunak nonbait eta deirik ia ez dugula jasotzen kontu...

—Honela prestatzeko, zenbat denbora ematen duzue ikasten eta iaiotzen?

—Asteko bospasei ordu sartzen ditugu. Udan gutxiago agian, hilabete oso bat jai eta... bestela ere guttiago.

—Zer helburu duzue aurrera begira?

—Taldeari eutsi eta ugaltu ahal bada. Oraindik, saiatu gara dantza bera ez ezik, dantzaren jatorria, dantzatzeko den lekua eta abar... zerbait adierazten.

—Zer eragin du dantzak euskaldun-goaren barruan?

—Euskal kontzientzia batetara bul-

tzatzen du. Dugun zerbaiten jabe egi-ten da gaztetxoa. Denak ez dira eus-kaldunak, baina ez direnengan ere be-ti sortzen du gutartze bat. Bestela ez luke zentzurik.

—Dantzatik at, beste xederik ba ahal duzue euskaldungoaren barruan?

—Honekin zerikusia duen zerbait hain zuzen: Txistularitza. Beste bi sail txistua ikasten ari dira asteko hiruz-palau orduz.

—Zer esan nahi diezue Z. A.-ko ira-kurleei?

—Lehenik, honen moduko edozer ekintzetan gertatu ohi denez, diru fal-ta ohi dugula geurekin. Ikastetxeak la-gundu digu, baina batzutan, norberak bere jantziak egin behar izan ditu. Az-kenaldi honetan, gurasoak eta apur bat kezkatu direlarik hobeki goaz... Dena den, dei diezagutela non-nahitik, ez ga-ra garestiak eta. Bazkari eta bidaia izanez gero... (urrutira joan behar dene-an) eta zertxobait geu hobetzen joate-arren izanez gero..., baina azkeneko hau ez da ezinbestekoa eta berriro dio-gu: Dei diezagutela. Zuri berriz eske-rrik asko berri emateagatik.

—Ez da zeri gazteok. Ekin eta jarrai. Lanerako sena baduzue eta hortik iraun. Beasainen euskal alor guztiek behar dituzte zuek bezalako langileak. Aurrera bada herria eta herritarrak euskalduntzen.

Egitaraua

MAIATZAK 26, ASTEAZKENA:

Gaueko 10,30etan eta USURBE zine-an, KRESALA taldeak eskainiriko BIZIA EMATEN DUGU BIZIAGATIK. Antolatzaile Dendari Elkarte.

MAIATZAK 27, OSTEGUNA.
AZENTZIO EGUNA

(Goiherri mailako HAURREN EGU-NA).

Goizeko 11etan: IDAZKETA eta MAR-GO-MARRAZKI Lehiaketak Ikastolak duen Lizeo Alkartasunean.

Arratsaldeko 4,30etan: ABESTI Lehi-aketa.

HERRI TXURI, HERRI BELTZ an-tzerkia, Asteasuko

«Kakute 15» taldeak antzestua.
KISKI, MISKI eta KASKAMELON euskal pailasoak.

Sariketarako bi maila izanen dira. Bata 8tik 11 urte artekoentzat eta bes-tea 12tik 15 urte artekoentzat. Idazketa eta Margo-Marraza maila bakoitzean hiru sari izanen dira: 5.000, 3.000 eta 1.500 pezetakoak. Abesti Lehiaketan berriz beste hiruok: 3.000, 2.000 eta 1.000 peseta.

MAIATZAK 28, OSTIRALA

ARTISTIK SORKUNTZA gai hartu-rik, Debako Arte Eskolan Zuzendari den J. M. LARRAMENDI mintzatuko da bere lankide batzuen laguntzaz.

KOMUNIKABIDEEI BURUZKO HI-TZALDIAK.

EKAINAK 2, ASTEAZKENA

EUSKAL KAZETARITZA GAUR gai harturik, JOAN MARI TORREALDAY mintzatuko da.

EKAINAK 3, OSTEGUNA

IRRATIA KOMUNIKABIDE BEZALA gaiaz, JOXE RAMON BELOKI mintza-tuko da.

EKAINAK 4, OSTIRALA

UDAKO EUSKAL UNIBERTSITA-TEA ZERTAN DEN gaiaz, beronen an-tolaketan diharduen talde bat mintzatu-ko da.

EKAINAK 5, LARUNBATA

EUSKAL KANTARI JAIALDIA. Lur-des Iriondo, Xabier Lete eta Antton Valverde eskainia. USURBE zinean eta gaueko 10,30etan.

EKAINAK 6, IGANDEA

Goizeko 11etan: EUSKAL ABESBA-TZEN LEHIAKETA. Bospaseiren ize-nak badira dagoeneko eta litekeena da gehiago izatea.

Arratsaldeko 7,30etan: DANTZALDI ITXIA (Verbena) Ikastolaren alde.

ARTE ERAKUSKETA maiatzaren 27-tik ekainaren 6ra egonen da zabalik Ka-le Nagusiko 9an. Asteagunetik arratseko 7,30etatik 10etara eta igandez, eguerdi-ko 12etatik 2etara. Leku berean eta batera, LIBURU ETA DISKO Azoka eskainiko da Jai Nagusietan zehar.

Hitzaldiei dagokienez, LOINAZKO SAN MARTIN Ikastetxeko aretoan iza-nen dira arratseko 8etan.

TXARTELGINTZA

Apirilaren 30etik maiatzaren 9ra, bigarren erakusketa monografikoa eratua izan da Debako Arte Lantokietan.

Bigarren hau txartelgintzari atxikia izan da, eta grabatuei buruz izan zen lehendabizikoa bezalaxe, erakusketa hau ere antologikoa izan da, egile eta teknika desberdinak agertarazi baititu.

TXARTELGINTZA

Txartelgintzaren lehen urratsak mende honen haseran eman ziren, Europa mendebal aldeko hainbat artistaren inguruan. Lehen pausu haik dedikazio mailan planteatzen dira, artearekiko abiada batetan adierazpen berriak bilatu nahirik.

Garai haretan, fenomeno honek us-tekabeko hazkuntza ezagutzen du Rusiako iraultzaren ondotik, sobiet herri-erako arrazoi giza-politikoak medio. Txartelgintza errejimen berriaren publizistika barruan lantzen da, txartel modu berezi bat sortaraziz.

Sortzez dedikazio soil bat baino ez zenak, teknika bakan bat erakarriko du 1950 urtean, Bruno Munariren inguru-

an sortzen den italiar eskolaren baitan. Txartelgintza teknika autonomo bezala taxutzen da, bere konzepzio eta metodologia propioarekin.

Geroztik, hazkuntza handia ezagutu du, bai mendebaleko gizartearen (kontsumo gizarte honek diruz ere promozionatu izan du), eta baita gobernu totalitarioen hainbat zabalkunde motatan ere.

PROZEDURA DESBERDINAK

Txartelgintzari hizkuntza berezia dagokio. Baldin txartelak bere funtzioa beteko badu, jende arrunta ikus-irakurketa azkar bezain zehatz batez, mezu edo esan-nahiaren mamiaz ia ohar-tzeka jabe ahal dadila lortu behar du.

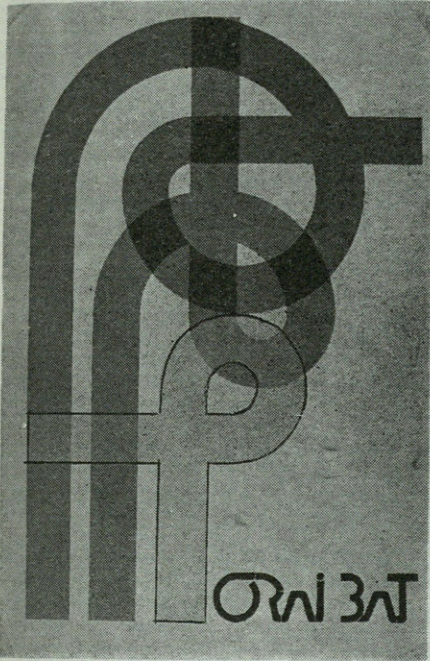

Guzti honek metodologia apropos eta egoki bat eskatzen du, eta prozedurak bi baino ez dira funtsean, *adierazlea* eta *adigarria* bi elementoen ordena eta desarrolloaren arauera.

Adibidez, demagun herri jakin (Azpeitia kasu) bateko ekintza bati buruzko txartel bat burutu behar dugula. Har dezagun herri horretako motibo bat adigarritzat, Alberkako iturria, esate baterako. Zergatik? Guztiz ezaguna da herri barruan, badu eragin bat adineko jendearengan (ura oso ona omen), baita gaztetxoaren artean ere (gora igotzen ahal duena «gizon» egiten baita), gai polemikoa da (botatzeko asmorik izan da) etab. etab. Adigarri hau oinarritzat hartuz, sinplifikatu egiten da, aislatu, iturri ahoa nabarmendu, grafikoki azaldu, zerbaiten seinale

bihurtu, eta, horra ondorioz, elemento adierazlea, Azpeitiko une konkretu batetan adierazpen baten lekuko eta argi-mutil izango dena.

Alderantziz, *Orai Bat* deritzan talde bati txartel bat egin behar zaiola eta, jo dezagun ez dugula inolazko adigarririk. Oinarritzko bi adierazle ditugu,

1 — «O» delakoaren lehen abiadura. Bezeraeri erakutsi zaion lehen proba. Nahiko estatikoa

ordea, Orai Bat dantza taldea dela, eta «O» batez hasten dela berorren izena.

Besterik gabe, irudimenezko esperimentzietan abia gaitzek, horrako «O» hori nolabait landuz. Halakoren batetan, dantzari moduzko zerbaiteira iristen gara, eta, ondorioz, agian bilatu nahi izan gabe, oso urrutitik ibili izan arren, adigarri izan daitekeen dantzari seinale bat susmatzera heltzen gara.

Batean nahiz bestean, adierazle eta adigarri deritzaten bi elemento hoién arteko orobatasunean datza txartelaren prozedura, eta, ezin bestekoz, aurkeztua.

EFEKTO BERRIAK

Kreaziozko metodologia hau medio ezagun batzuz moldatu behar izaten da, noski.

Debako Arte Lantokietan grabatu eta argazkiak erabili izan dira gehienbat. Grabatuetan, xilografia (zurezko plantxa) eta linografia (linoleozkoa), argitarapen laburrak direnean, eta litografia, aldiz, inprimategian bota behar denean.

Bestalde, argazkia gero eta gehiago dugu baliagarri txartelgintzan. Teknik aurrerapenak eta laboratorioko lan aiposek hainbat efekto bitxi eskaintzen ahal dute gaur egun.

Txartelgintzan lantzen den argazki

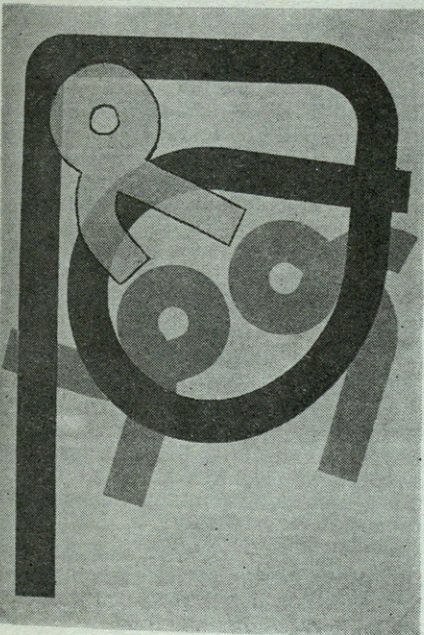
motarik erabilienetako bat «solarizazioa» delakoa da. Argazki hautatu batetan agertzen diren irudiak sinpletu egiten dira. Irudiaren ingurua ozta agertarazten, funtsezko marrarik premiazkoenak bakarrik nabarmentzen, grafikoki, oinarri oinarritzko zirri-borroak doi-doi adieraziz.

BERREHUNDAKA TXARTEL

Bost urteotan, Debako Arte Eskolak berrehundaka txartel burutu du Okel kale bazterrean. Hoiatko laurogeitaka luzeak izan dira erakusketa honetan bilduak, Jon Zabaleta, Iñaki Alvarez, Karlos Astrain eta Jon Retolaza artistek sortuak eta taxutuak batipat.

Inprimategiz ateratako txartel amaituak ezezik, probak, bozetoak eta hainbat diseño (inoiz, sekula txartel izatera iritsi ez direnak ere) azaldu izan da erakusketa honetan, eta baita zenbait prozedura oso ere, lehen ideiatik hasi eta azkenengo txartel finkaturainoko pasarte eta abiadura argiro erakutsiz.

Horrez gainera, txartelak aparte, esku programak, eraskinak, katalogoak, gabonetako «christmak», posta-txartelak eta bestek osatzen dute Deban muntatu den bigarren erakusketa monografiko eta didaktikoa.

2 — Han hemenka, mugimendu edo bizi-tasun bat eman nahi izan zaio. Ez du, oraino, koherentziarik lortu

3 — Zerbait sumatzen hasia da. Funtsen bi marra baino ez, baina dantzari bat edo suposatzen da. Hala ere, umezurtz, bakardadean dirudi

4 — Beste marra bat baino ez, eta erabat txartel desberdina dirudi. Gainera, dantzaria seksuz ere aldatu egin dela antzematen da. Ala bikotea ote? Txartela amaitu da

ORHOITUZ

(Poema guztiak)

Jon Mirande

JON MIRANDE ren POEMAK

Xabier Lete

KRISELU-k Jon Miranderen poema guztiak argitaratu ditu. Argitalpen hori aspalditik zor zitzaion Miranderi; Gabriel Aresti saiaturia zen duela zenbait urte poema hoi argitalpena prestatzen, baiña baldintza ukakor batzuk zirela bitarteko, etzuen bere asmoa burutzerik ahal izan. Oraingoan, Andolin Eguzkitza trebe eta saiaturia izan da edizioa prestatu duena; horretarako, Mirandek Arestiri noizpait igorritako poema argitaratu gabekoetaz baliatu da, bai eta aldizkarietan argitaraturiko poemetaz ere («Euzko-Gogo», «Ige-la», «Gernika», «Egan»); eta azkenik, oker ezbanago, Peillen-ek Eguzkitzari igorritako zenbait poemaz.

Argitalpen honek, euskal literaturaren —azken urteotako euskal literaturaren— iragan urbillari zor zaion arre-ta praktikan kunplitez gainera, gure literaturak izan duen sortzaillerik bi-txi, berezi eta hauskorrenaren poemak irakurtzeko aukera eskeiñi digu.

Jon Mirande Paris-en jaio zen, eta Paris-en hil (bere burua hil zuen, bere buruaz beste egin); bere gurasoak Xu-berotarrak zituen, Parisera lan billa joanak. Beraz, Miranderen euskal erro-ak xuberotarrak izanik, eta bere ha-rremanik sakonenak —fisiko eta izpi-ritualak— xuberoarekikoak izanik, eus-kal izatearen arloan xuberotar kontsi-dera genezake.

Bateon batek galda lezake horrek zer garrantzi duen. Nere iritziz badu, eta haundia. Xuberoa, funtsez, nahasi-rik doazen bizitzaren irri eta melan-kolia illun da. Xuberoa deserriratu-aren aberria da, Bordelera, Parisera, To-lasara lan billa alde egin behar izan du-ten hainbeste «exiliatu»-ren Itaca er-di-egiazko, erdi-mitikoa. Xuberoan de-nak bizitzari kantatzen dio, lurrak, margoek, usaiek, formek, baiña era be-rean Xuberoan azken urte luzetan ze-har heriotza gero eta nagusitzenago joan da. Lan-gabeziak, belaunaldien desekilibrioak, ekonomiko bazterpe-nek, lurralde baketsu, eder eta poeti-ko bat hilobi biurtzeko zorian utzi dute.

Mirandegan beti dago Xuberoagana-ko lillura bat, baiña lillura hura etsi-penaren itzal beltzak estaltzen du. Mi-rande, funtsean, deserriratu bat zen, eta Euskal Herriari begirada nostalg-ikoak botatzen bazizkion, esijentzia kritiko zorrotz bat ere jartzen zion. Mirande Parisen ardi beltza zen beza-laxe biur ziteken Euskal Herrian ardi beltz hemen luzaro bizitzerik izan ba-lu. Paristar frantses burges-ttiti chau-vinistentzat (chauvinista eta burges-ttiti iñun izatez gero Frantzian izan liteke) Mirande ez ziteken ardi beltz gorrotagarri bat baizik izan, ez baizi-tuen istimatzen ez kidekatzen frantses-

tasunari doazkion «haunditasun», «na-poleontasun» eta gainuntzeko mito eta mitotxoak. Hortaz gauza asko daki Peillen-ek: Mirandek, euskaldun eta beste zenbait gauza izatearren (anti-konbenzional bat nolainai) lantegian eta izan ohi zituen burruken berri, alegia.

Baiña Mirande ez zen iñundik ere «euskaldun entregatu» hoietako bat, ez zen euskaldun txapelaunditasunaren eredu: ez zen abertzale bihotz-zabal, itsu-optimista, fededun txukun bat, gi-zon ilun, inkorformista, pekatari bai-zik. Harrigarriena zera da, euskal aber-tzale katoliko batzuekin zein ongi konpontzen zen ikustea, nahiz ideiaz (temperamentuz eta barne-estruturaz ere?) hain desberdin izan. Hor, adibi-dez, Jon Etxaide-rekin bizitza osoan zehar eta azkeneraifio izan zuen adis-kidetasun sakon eta artesirik gabea.

Mirandegan haur ttiki bat zegoen, pagantasun ametsez beteriko haur tti-ki zorionzale eta erotikoa; baiña, era berean, Nazismo ondorengo ankerke-ria eta lohikeria guztiek zikindutako hogeigarren mendeko Mendebaltar ilun biurria ere bazegoen. Itxaropenik ga-beko Herri ttiki baten seme ttiki bat, haunditasun ametsez beterik beti bizi-tu zena, ezintasunetik sortzen diren neurosietan murgildua. Batetik buru-argi eta oharle zorrotz, bestetik erro-mantiko ipirituzale. Batetik bere He-rriarren madarjkatzaile, konformismo eta hestukerietaz iguindurik, bestetik Aberria aska zezaketen gudu-enda be-rrri bateko zaldunak eraikizale eta kan-tatzaile.

Mirandek bere burua euskaldunduz gero, Parisen, Peillentarrekin batera, Andima Ibiñagabeitia irakasle eta adiskide zutelarik, euskeraz idazteari ekin zion. Oso prosista ona zen, esti-lista txit fin eta trebea, GERO argi-taldariak laister argitaratuko dituen bere prosa lanetan ikusiko denez. Ipuin idazle bezela ez dut uste gaurko euskal literaturan hobeagarik badenik.

Eta horrekin batera poeta ere izan zen. Poesian, bere kezka eta kera na-gusiak adierazi zituen. Bere antikon-benzialtasuna ere poemetan nabar-mentzen da bortitzen, gehiegitxo be-har bada, bai baitirudi zenbait aldiz zenbait gairi buruz bere egiazko joera eta kezken bidetik baiño bazterrak inarrosteko desiotik abiatzen dela. No-la nahi dela, ezin uka Miranderen poe-mak benetan bitxi eta bakanak dire-nik euskal poesigintzan.

Irudimen bero eta askedun gizona zen Mirande, horregatik egiten zuen ziur aski literatura. Horregatik asma-tzen zituen magiadun mundu bitxi eta apartak, maitasun ohi-ezkoak, pagan-festa loriosoak, biraorik fiñ eta bor-titzenak.

LACOMBE LUCIEN

Louis Malle

Bere poemetako tematika zabal eta aberatsa da. Behar bada poesia gutixko idatzi zuen; ederrago eta interesgarriago zitekeen guretzat bere obsesio eta bere gaiak gehiago landu izan balitu, bakoitzaren inguruan poema sorta bat osatuz. Ez dakigu horrela egin ote zuen ala ez, baiña, nola nahi dela, guganaio poema hoietatik batzuk besterik ez dira heldu.

Baditu euskal pagan izpirituaz (ORZIREN TTUNTUNA, AKELARRE) eziñak; baditu abertzale kantak ere (ERESI, JEIKI JEIKI); baditu pedofiliak (AMSTERDAMEKO ORHOITZAPEN BAT, LARRAZKEN GAU BATEZ); baditu Lesbos maitasunaz; baditu nekrofiliaz...

Anti-Kristau poema izugarri bortitz bat ere badu (OHIKO JAINKOARI); badu euskaldun-fededun konformisten aurkako ikaragarri bat ere (EUSKALDUN ZINTZOEN BALADA), nun esaten baituen beste gauza batzuren artean:

Leitzen dakite Misala
(Leitzetik heiek bezala
Ortzi Jaunak zaint'nazala).

Etabar. Mirande beroaldietatik etsialdietara eroriz eta alderantziz igoz bizi zuen, Txomin Peillen-ek ongi esan duen bezala. Mirandek bazuen barruan eziñegon kezkarri baten Deabru beltz hura, eta bere loreak benetan «fleurs bat, poeta hoberenek edukitzen duten du mal» izan zitezela nahi zuen, beren pozoin desiragarri lilluragarriaz munda usantzeko. Mirande bekatuaren mezulari izan zen, bekatu eder eta deigarrienen mezulari: sexoa, pagantasuna, ohizko sinistapen eta moral-pauten transgresioa.

Miranderen bizitzan zegoen tensio harek, eta etsipenak ziur aski, bultzatuko zuen maiz

chaque jour, dans la fumée et
dans l'alcool

bere deabru lazgarriak ito nahi izate-
ra.

Eta horrela, urteen buruan eta Egu-berri hotz batean azken pirueta eman zuen arte. Azkenaren azkena izan zen arte, kantikak dioen bezala...

un beau jour, dans la fumée
et dans l'alcool
on noie ses rêves... pour toujours.

Miranderen poemak hizkuntza alde-
tik ere interesgarri eta batzutan zail
dira. Lizardik poetik hizkuntza egoki
bat bezela, egoki eta berria, osatu bai-
zuen Mirandek ere berea. Premien
arabera, espresibitatea bilatuz eta bi-
latuz, azkenerarte.

Frantzia, alemanen menpean. 1941.
«Resistentzia»k gudari bezala onartu
ez duen frantses gazte bat, Gestapon
sartu da. Judu familia bat ezagutu,
alabaz maitemindu eta erosi egiten
du; gero, bortxatu, maitatu eta azke-
nik salbatu egingo du. «Resistentzia»
frantsesak gerratean egin dituen eze-
gitekoengatik, 1944ean hil egingo du.

Malle-k kontatzen digun historia ez
da bigarren Gerrate Haundiaren his-
toria, ez eta 1941eko Frantziaren his-
toria edo eta Resistentzia eta Gesta-
poren arteko borroken historia ere. Ez
eta traidore baten historia.

Lucien gaztea, gizon bortitza da.
Baldintzapen sozialak (umezurtzak eta
ume dohakabeak bildurik diren ospital
batean ari da lanean), bere sendikoen
baldintzapenak (aita Resistentzian sar-
turik dabilelako, ama beste gizon ba-
tekin bizi da) eta baldintzapen perso-
nalak (baserriko bizimodu garratza)
jasan behar ditu. Ihes egin nahi baitu,
irtenbideren baten bila dabil. Polizia
alemanaren eskutan eroriko da, baina,
era berdinean sar zitekeen Resisten-
tzian.

Polizia delarik, bere bizimodua, he-
rrian bizi zenean bezalakoa da: bar-
nekoia, hotza, tolesgabea, urrutikoia,
baina orain haundi-nahiak sortu dira
bere barnean: judu jostunaren alaba.
Bizi ahal izateko, lan egin behar du,
nahiz eta lan hori polizi lana izan. Ez

dut uste, Malle-k Lucieni, polizia de-
lako erasoko dionik. Ez du bere zoria
aukeratu. Malle-k ez du «beste» fran-
tsesen historia, ez Resistentziarena,
ez traidoreena kontatzen.

Filmeko giroa, ikuspegi dramatiko
bat ematen duen Tonino delli Colliren
argazki grisari eskerrak, indeterminis-
ta da. Malle-k ez dio inori erasotzen;
objetiboa da eta hala azaltzen digu.
France, judu alaba, 1941eko Frantzia-
ren ordezkaria da. Goibeltasuna, au-
sardia, gosea, maitasuna, prostituzioa
dira bere bereizgarri nagusienak.

Filmeko eszenarioak Visconti eta
Saurarenak gogorazten dizkigu, aski
tono gogorrez.

Pertsonaiak ondo emanik daude. Ju-
du jostunaren eta bere amaren inter-
pretazioa oso onak dira; askotan bes-
te pertsonaia nagusien itxura eta ima-
jina izkutarazten badute ere.

Filmaren kondairak jarraipen drama-
tiko nabarmena du. Drama aurrera
doa, pertsonaien erreakzioak ezagutuz
goazelarik.

Malle-k, oraingoz, berezko «chauvi-
nismo» frantses bati ihes egin dio eta
gaur, oraindik guretzat, irakasle gerta
gaitezkenontzat, hurbil aurkitzen den
historia bat kontatu du, zentzu obje-
tibo batez, hau baita gauzak, gertaki-
zunak eta gizonak ondoenik azaltzeko
erarik onena.

XABIER GARCIA

“Hil - Biziak” Deban

GOAZ taldeak Daniel Landarten «Hil-biziak» deitu antzerkia eman zuen Debako «Zubeltzu» zineman, maiatzaren 14ean.

Bazter guztietako ohitura denez hoge minutu beranduago hasi zen antzerkia. 9,15etan hasi behar zena 9,30ak ondo jota gero hasi zen.

Lan haundia egin du GOAZ taldeak, Lukas Dorronsoro eta Martin Idiakez zuzendaritzapean. Udazkenaz geroztik ikasi eta ikasi ihardun dute, astean bi saio eginaz. Galduxea da Deban euskara eta euskara doi-doi dakienari antzerkia egin eraztea ez da erraza. Halere bakoitzak ondo ikasia zuen bere papera.

Ipar Euskal Herriko giroan sortua da «Hil-biziak». Frantzia haundi izan dadin eman du Ipar Euskal Herriak bere bizia. Industriadik gabeko Herria da, nekazari girokoa. Gazteak atzerriara doaz lan-bila, maiorazkoak mutil-zahartzen ari dira, kanpotarrek erosten dituzte baserriak.

Giro horretan idatzia da antzerki hau. Bizirik hiltzen ari duten herriak ez du hil nahi. Abertzale sozialistek salba dezakete herri hau. Hori da, hitz bitan, antzerkiaren mezua.

Aurreneko zatia geldi samarra da. Halere argi-jokoz zerbait arintzen da. Bakar-hizketarako joera hartzen du zenbait aldiz. Jendea esnarazi, elkar erazi eta jendea lanean ezar erazi nahi du antzerki honek. Irakatsi egin nahi du. Zenbait aldiz sermoi tankera hartzea ez da harritzekoa, beraz.

Halere, orde, merezi du antzerki hau egiteak eta ikusteak. Ipar eta Hego herri bat gara, oinarrian gaitz berdina ditugu, etsai berdinak. Eta hori guztia herri xeheak konprenitzeko eran adierazten da.

Batera eta bestera deitua izan da GOAZ. Ez dakigu denetera joaterik izango duen ala ez. Baina ahal duelarik inori ez ukatzeko mesede hori eskatuko genioke GOAZ taldeari. Horrenbeste lan hartu eta gero merezi du zumua ateratzek.

Zorionak Lukas Dorronsoro eta Martin Idiakez zuzendariei eta Giller-mo Andonegi, Maria Luisa Muxika, Luis Mari Agirrezabala, Pedro Mari Agirrezabala, Joxe Egaña, Maite Arregi, Arantxa Sorazu eta Kurutz Sorazu antzeslariari.

Mintzaldi sailla

Urnietan

Gertakizun illun batzuk direla bitarteko, Urnietako gaztediak maiatzaren azkeneko larunbata eta igandean ospatu ohi dituen «Gaztediaren Festak» aurten ez dira ospatuko. Zenbait gaz-

te espetxeraturik, eta ez dago festarako gogorik.

Hala ere, mintzaldi sail bat izango da. Mintzaldiak maiatzaren azken aste barruko prestaturik zeuden, eta hoiak aurrera eramatea erabaki zen billera zabal batean. Festa giroa eta kultur giroa bereziz, alegia. Mintzaldi hoiak jakingarri eta jantzigarri izanik, ongi etorriko baizaizkigu Urnietarroi.

Mintzaldien zerrenda honako hau da:

Maiatzak 24,

CARLOS CABALLERO:

«Las guerras Carlistas».

Maiatzak 26,

JON URRUJULEGI:

«Bilinguismoa eta Diglosia».

Maiatzak 28,

MIKEL UGALDE:

«Euskal Langilleriaren Historia. Azken urteotako inmigrazioaren problematika».

Ezin uka mintzaldi sail interesgarria denik. Ea ba Urnietan eta inguruetako jendea (Andoain, Hernani) egun hoietan mintzaldietara biltzen den.

Mintzaldiak «Eliz-Ondo» aretoan izango dira, gaueko zortziretan.

Hitzaldi sorta

Bilbon foruez

Maiatzaren 20an 1876 Foruen deuseztatzeaz, Jose Antonio Aiestaran.

Maiatzaren 24ean. Nafarroako Foru Esperientziaz, Juan Karlos Garaikoe-txea.

Maiatzaren 25ean, Historia, Kontzertu Ekonomiakoa, Etorkizuna, Andoni Kaiero.

Ekainaren 1ean, Mahai ingurua, Deszentralizazioa, Kontzertu Ekonomikoa, Foruak gai direlarik: Martin Mateo, Jose Mari Makua, Mikel Unzueta eta Jose A. Aiestaran.

Mazarraga 69an, Arkitektu ikastetxe ofizialean, arratsaldeko 8etan izango dira hitzaldi hauek.

Bilboko ekonomilari ikastetxeak antolatzen ditu.

Arrigorriagan

Maiatzaren 26an, kanta jaialdi bat eratzeke da Bizkaiko Arrigorriagan.

Alde batetik Gilermo Etxebarria eta Euliojio Etxebarria albokariek eta Por-

tugaletako «Ikusgarri» dantza taldeak ihardungo dute.

Bestetik, Xabier Lete, Lurdes Iriondo eta Mikel Laboa, arituko.

Jaialdia Kirol pelotalekuan izango da, eta gaueko 10etan. hasiko.

Arozamenari Omenaldia Lesakan

Nafarroako txapeldun den Mikel Arozamena bertsolariari omenaldia eskaintzen diote lesakarrek, maiatzaren 23an. Lesakako herriak ez ditu inolahi aherentzi nahi bere semeak.

Maiatzaren 23an, alai esnatuko da Lesaka txistularien txistuz.

11etan, herri-meza, herriarekin, bertsolariekin, txistulariekin eta apaiz bertso-zaleekin. Igartzabal, Garmendia, Gorrotxategi eta Etxeberriak ihardungo dute mezatan.

12etan, bertso saioa bertako pilota-lekuan:

Azpillaga
J. Lizaso
Lazkano
J. Agirre
Mitxelena
Lazkao-Txiki
Mattin
Xalbador

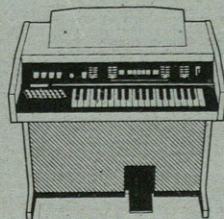
Ordubietan, Bazkaria Hiru-bide jate-txean.

Bazkal-txartela nahi duenak dei beza 637127 zenbakira.

Eta bertso-saiorako nahi duenak 637188ra.

Nafarroan txapeldun atera zenekoa

Sounder, udarea bezain gozoa.

Gustagarria, bizia,
samurra da Sounder.
Tekladu bakarra,
eta eskuin hutsez
melodia osoa

jotzen du
Botoi bakarra eta
ezkerreko behatz batez
akonpainamendu osoz laguntzen du.

Aho-gozatzen den
musika da Sounder
Udarea bezalal

Triste aldian alaitzeko
eta alai aldian jolasteko
balio du.
Edozer jotzen du,
eta musika-tresna guztien
hotsak ateratzen ditu.
Ez da musika jakin beharrik.

Udarea bezain merke eros daiteke.
Hilean 1.500 eta zeurea duzu.

SOUNDER

BENGOA

Elektronikoetan munduko markarik onena.

Yerly

